

Alikhan Bokeikhan University
Гуманитарлық факультет
Тарих және әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдар кафедрасы

ЭЛЕКТИВТІ ПӘНДЕР КАТАЛОГЫ
В014 География пәні мұғалімдерін дайындау
6В01510 – «География-тарих»
түскен жылы – 2022
Күндізгі - 4 жыл

Семей, 2022

Тарих және әлеуметтік - гуманитарлық ғылымдар кафедрасында құрастырылды.
Хаттама № 8 18. 03.2022 ж

Факультеттің Оқу-Әдістемелік кеңесінің отырысында қаралды және мақұлданды.
Хаттама № 5. 23.05.2022 ж

Университеттің Оқу-Әдістемелік кеңесінің отырысында бекітілді.
Хаттама № 5. 27.05.2022 ж

Берілетін дәреже: «География - тарих пәні мұғалімі» білім беру бағдарламасы бойынша
білім бакалавры

Таңдау пәні реттік №	Пәннің атауы	Кредит саны	Пререквизиттер	Постреквизиттер	Пәнді оқытудың мақсаты, қысқаша мазмұны және күтілетін нәтижесі (білу керек, меңгеру керек)
БАЗАЛЫҚ ПӘНДЕР					
Таңдаулы пәндер (ТП)					
1	Ежелгі дүние тарихы	5	Жалпы білім беретін орта мектепте алған тарихи білім негіздері	Ортағасырлар тарихы	Мазмұны: Курс Ежелгі дүние тарихын және ерте сынып қоғамының қалыптасуын зерттейді. сондай-ақ ежелгі дүние тарихының жалпы тарихи процесстегі маңызын және мәселелерінің теориялық аспектілерін; Ежелгі Шығыс елдерінің тарихына қатысты: ерте өркениеттердің пайда болуы мен дамуына табиғат жағдайлары мен географиялық ортаның ықпалын қарастыру. Бұл пәнді оқу барысында студенттерде алғашқы мемлекеттік құрылымдардың пайда болуы, дамуы мен құлауы туралы ғылыми түсінік қалыптастыру керек. Білу: ежелгі кезеңдегі қоғамның дамуының негізгі кезеңдері мен заңдылықтарын, Ежелгі әлем дәуірінің хронологиялық шеңберлерін, әлемдік тарихи процестің ғылыми кезеңділігінің критерийлері мен тарихи ғылымның негізгі терминологиясын, ежелгі кезеңнің тарихи процестері мен құбылыстарының мәнін түсінудің негізгі тәсілдерін; алғашқы тарихтың негізгі кезеңдері, ежелгі әлем аумағындағы экономикалық, саяси және мәдени дамудың генезисі; қозғаушы күштер мен заңдылықтар тарихи процесс, ежелгі дәуір мәдениетінің маңызды жетістіктері; тарихи процесті зерттеуге өркениеттік көзқарас туралы білім мен түсінікті қолдану, күрделі

					тәуелділіктер жүйесін және өркениеттердің әртүрлі түрлерінің сабақтастығын анықтау, мемлекеттіліктің тарихи нысандарының қалыптасуы мен даму тетіктерін, мемлекеттік-құқықтық институттардың эволюциясын түсіндіру; Меңгеру: тарихи құбылыстар мен процестерді олардың экономикалық, саяси, мәдени көріністерін талдау; қарабайырлық тарихының проблемаларын талдау, себеп-салдарлық байланыстарды, салыстырылатын тарихи процестер мен оқиғалардың ортақ белгілері мен айырмашылықтарын анықтау; кәсіби қызмет саласындағы міндеттерді шешу кезінде тарихи дереккөздерді, тарихи фактілерді, тарихи ақпаратты іріктеуді, талдауды және түсіндіруді жүзеге асыра білу; Дағды: қарабайыр дәуірдегі тарихи дамудың негізгі кезеңдерін және дағдыларын зерттеу; Шығыс және батыс өркениеттері тарихындағы жалпы және ерекше кезеңдерді анықтау дағдылары; тарихи процесті салыстырмалы және жүйелі талдау; ежелгі әлем қоғамының дамуының негізгі кезеңдері мен заңдылықтары жөніндегі зерттеу қызметі.
1	Антика тарихы	5	Жалпы білім беретін орта мектепте алған тарихи білім негіздері	Ортағасырлар тарихы	Мазмұны: Бұл пән антикалық қоғамдардың ("классикалық ежелгі" қоғамдарының) тарихи жолын, Жерорта теңізі грек-рим өркениетінің пайда болуы мен даму процестерін, б.з.д. III–II мыңжылдықтағы алғашқы қадамдарынан, Крит, Киклад архипелагында және материктік Грекияда ерте мемлекеттік білім пайда болуын, б. з. 476-480 жж. Батыс Рим империясының құлауына дейін "антикалық әлемнің"түпкілікті

				жойылғандығын оқытады. Білу: ежелгі қоғамдардың тарихы және Жерорта теңізі грек-рим өркениетінің пайда болуы мен даму процестері, б.з. д. III–II мыңжылдықтың басындағы алғашқы қадамдарынан бастап, ерте таптық қоғам мен мемлекеттің қалыптасуы. ежелгі кезеңдегі қоғамның дамуының негізгі кезеңдері мен заңдылықтары, Ежелгі әлем дәуірінің хронологиялық шеңберлері, әлемдік тарихи процестің ғылыми кезеңділігінің критерийлері, тарихи ғылымның негізгі терминологиясы, тарихи процестер мен ежелгі құбылыстардың мәнін түсінудің негізгі тәсілдері; қарабайыр дәуірдегі дағдарыстың себептері және ежелгі шығыс халқының құлдық мемлекеттілікке көшуі; Шығыс өркениеттерінің пайда болуы мен дамуының негізгі заңдылықтары; тарихи фактілер, оқиғалар, әлеуметтік-саяси және әлеуметтік-экономикалық процестердің мазмұны; Ежелгі Шығыс қоғамы мәдениетінің әртүрлі аспектілері; мемлекеттіліктің тарихи нысандарының қалыптасуы мен даму тетіктерін, мемлекеттік-құқықтық институттардың эволюциясын түсіндіру; тарихи процесті зерттеуге өркениеттік көзқарас туралы білім мен түсінікті қолдану, күрделі тәуелділіктер жүйесін және шығыс өркениеттерінің әртүрлі түрлерінің сабақтастығын анықтау; Меңгеру: мәдениет пен өркениеттер қоғамының дамуындағы маңызды белгілерді бөліп көрсету, деректануды талдаудың заманауи әдістеріне сәйкес мәтіндерді түсіндіру, өз қызметінің нәтижелерін жазбаша және
--	--	--	--	--

				ауызша жауаптар түрінде ұсыну, Ежелгі әлем тарихы бойынша атласты пайдалану, Негізгі және қосымша әдебиеттерді пайдалану. Тарихи құбылыстар мен процестерді олардың экономикалық, саяси, мәдени көріністерінде талдау; Ежелгі Шығыс тарихының проблемаларын талдау, ежелгі Шығыстың және жекелеген елдердің (өңірлердің) тарихи және мәдени дамуы туралы ақпаратты баяндау және сыни талдау; тарихи процестің даму фактілері туралы теориялық білім мен түсініктерді қолдану, кәсіби қызмет саласындағы міндеттерді шешу кезінде тарихи дереккөздерді, тарихи фактілерді, тарихи ақпаратты іріктеу, талдау және түсіндіруді жүзеге асыра білу; тарихи процестің тарихи- тергеу байланыстары, салыстырылатын тарихи процестер мен оқиғалардың жалпы белгілері мен айырмашылықтары; тарихи дереккөздер негізінде Ежелгі Шығыс мемлекеттерінің тарихи фактілеріне, оқиғалары мен қоғамдық өмір құбылыстарына салыстырмалы талдау жүргізу; Дағды: теориялық білімді қолдану және тарихи процестің даму фактілерін түсіну, нақты тарихи оқиғаларды талдау, хронологиялық және жүйелі кестелер құру, себеп-салдарлық байланыстарды қадағалау, жеке мәселелер, тақырыптар, бөлімдер бойынша қорытынды жасау. Тарихи пәндердің (Шығыстану) категориялық - тұжырымдамалық аппаратын; Ежелгі Шығыс елдерінің дамуының өзекті мәселелері бойынша білімді пайдалану дағдыларын; Шығыс қоғамдарының дамуының негізгі кезеңдері мен заңдылықтарын зерделеу бойынша зерттеу қызметінің дағдыларын меңгеру;
--	--	--	--	---

					Шығыс және батыс өркениеттері тарихындағы жалпы және ерекше нәрсені анықтау дағдылары; тарихи процесті салыстырмалы және жүйелі талдау дағдылары; Шығыс Тарихи дәуірлеріндегі оқиғалар мен құбылыстарды сыни тұрғыдан түсіну қабілеті; ғылыми әдебиеттерді зерттеу және оны нақты зерттеулерде қолдану дағдылары; тарихтың ежелгі кезеңіндегі оқиғалар мен құбылыстарды сыни тұрғыдан түсіну қабілеті.
2	Ежелгі Қазақстан тарихы	5	Жалпы білім беретін орта мектепте алған тарихи білім негіздері	Ортағасырдағы Қазақстан тарихы	Мазмұны: Ежелгі Қазақстан тарихының курсына алғашқы қауымдық қоғамның қалыптасуы мен дамуы, өндіруші шаруашылықтың пайда болуы, әлеуметтік қатынастардағы өзгерістер, социумды ұйымдастыру, тайпалардың мәдени-шаруашылық байланыстарының дамуы, қола дәуірінің прогресін анықтаған факторлардың әсері, өзіндік төл мәдениетін қалдырған тайпалардың шығу тарихы мен ортақтығы, көшпенділіктің, скиф-сақ мәдениетінің пайда болуы мен дамуы, Қазақстан аумағында ерте мемлекеттік құрылымдардың, түркі мемлекеттерінің тарихы қарастырылады. Білу: Ежелгі Қазақстан аумағында археологиялық мәдениеттердің қалыптасуы мен дамуы, өндіруші шаруашылықтың пайда болуы, әлеуметтік қатынастардағы өзгерістер, көшпенділіктің, скиф-сақ мәдениетінің пайда болуы мен дамуы, Қазақстан аумағындағы ерте мемлекеттік құрылымдар мен түркі мемлекеттерінің тарихы; тарих ғылымының базалық терминологиясы, ежелгі тарихи процестер мен құбылыстардың мәнін түсінудің негізгі тәсілдері; тарихи процесті зерттеуге өркениеттік көзқарасты, күрделі тәуелділіктер жүйесін және

					өркениеттердің әртүрлі түрлерінің сабақтастығын білу және түсіну, мемлекеттіліктің тарихи нысандарының қалыптасуы мен даму тетіктерін, мемлекеттік-құқықтық институттардың эволюциясын; тарихи фактілерді, оқиғаларды, Қазақстанның ежелгі тарихындағы әлеуметтік-саяси және әлеуметтік-экономикалық процестердің мазмұнын түсіндіру; Менгеру: Қазақстан тарихының ежелгі кезеңінің проблемаларын талдау; Қазақстанның ежелгі даму кезеңінің әртүрлі кезеңдеріндегі мемлекеттік және қоғамдық құрылымның ұйымдастырылу нысандары мен эволюциясын талдау және салыстыру; тарихи дереккөздер негізінде қоғамдық өмірдің тарихи фактілеріне, оқиғалары мен құбылыстарына салыстырмалы талдау жасау; тарихи процестің даму фактілері туралы теориялық білім мен түсініктерді қолдану, тарихи дереккөздерді кәсіби қызмет саласындағы мәселелерді шешуде, тарихи фактілерді, тарихи ақпаратты іріктеуді, талдауды және түсіндіруді жүзеге асыра білу; Дағды: тарихи пәндердің категориялық - тұжырымдамалық аппараты; тарихтың ежелгі кезеңіндегі Қазақстанның тарихи дамуының негізгі кезеңдерін талдау дағдылары; Қазақстанның ежелгі тарихындағы жалпы және ерекше кезеңдерді анықтау; тарихи процесті салыстырмалы және жүйелі талдау; қоғам дамуының негізгі кезеңдері мен заңдылықтарын зерделеу жөніндегі зерттеу қызметін; ғылыми әдебиетті зерделеу және зерттеу жұмысында пайдалану;
2	Ежелгі Шығыс өркениеті	5	Жалпы білім беретін орта мектепте	Ортағасырлар тарихы	Мазмұны: Пәннің мазмұны аса маңызды мәселелерді қарастырады: "Ежелгі

			алған тарихи білім негіздері		Шығыс" ұғымы, оның географиялық және хронологиялық шеңбері; Ежелгі Шығыс елдерінің өркениеттік-формациялық тиістілігінің мәселелері; деректану мен тарихнаманың қысқаша очеркі; Ежелгі Шығыс өркениеттерінің әлеуметтік ұйымдастырылуы мен мемлекеттік-саяси құрылымының ерекшеліктері; Шығыс мәдениеттерінің негізгі ерекшеліктері және олардың әртүрлілігі. Білу: ежелгі кезеңдегі қоғам дамуының негізгі кезеңдері мен заңдылықтары, ежелгі әлем дәуірінің хронологиялық шеңберлері, әлемдік тарихи процестің ғылыми кезеңділігінің критерийлері, тарихи ғылымның негізгі терминологиясы, ежелгі тарихи процестер мен құбылыстардың мәнін түсінудің негізгі тәсілдері; қарабайырлық дәуіріндегі дағдарыстың себептері және ежелгі шығыс халқының құл иеленуші мемлекеттілікке көшуі; Шығыс өркениеттерінің пайда болуы мен дамуының негізгі заңдылықтары; тарихи фактілер, оқиғалар, әлеуметтік-саяси және әлеуметтік-экономикалық процестердің мазмұны; ежелгі Шығыс қоғамы мәдениетінің әртүрлі аспектілері; мемлекеттіліктің тарихи нысандарының қалыптасуы мен даму тетіктерін, мемлекеттік-құқықтық институттардың эволюциясын түсіндіру; тарихи процесті зерттеуге өркениеттік тәсіл туралы білім мен түсінікті қолдану, күрделі тәуелділіктер жүйесін және шығыс өркениеттерінің әртүрлі түрлерінің сабақтастығын анықтау; Меңгеру: тарихи құбылыстар мен процестерді олардың
--	--	--	------------------------------	--	--

				экономикалық, саяси, мәдени көріністерін талдау; ежелгі Шығыс тарихының проблемаларын талдау, ежелгі Шығыстың және жекелеген елдердің (өңірлердің) тарихи және мәдени дамуы туралы ақпаратты баяндау және сыни талдау; тарихи процестің даму фактілері туралы теориялық білім мен түсінікті қолдану, тарихи дереккөздерді іріктеу, талдау және түсіндіруді жүзеге асыра білу, кәсіби қызмет саласындағы міндеттерді шешудегі фактілер, тарихи ақпарат; салыстырылатын тарихи процестер мен оқиғалардың себеп-салдарлық байланыстарын, ортақ белгілері мен айырмашылықтарын анықтау; тарихи дерек көздеріне негізделген ежелгі шығыс мемлекеттерінің тарихи фактілерін, оқиғалары мен қоғамдық өмір құбылыстарын салыстырмалы талдауды жүзеге асыру; Дағды: тарихи пәндердің категориялық - тұжырымдамалық аппаратын (Шығыстану); Ежелгі Шығыс елдерінің дамуының өзекті мәселелері бойынша білімді пайдалану дағдыларын; Шығыс қоғамдарының дамуының негізгі кезеңдері мен заңдылықтарын зерделеу бойынша зерттеу қызметінің дағдыларын; Шығыс және батыс өркениеттері тарихындағы жалпы және ерекше жағдайын анықтау; тарихи процесті салыстырмалы және жүйелі талдау дағдыларын; оқиғалар мен оқиғаларды сыни тұрғыдан түсіну қабілетін меңгеру, Шығыс тарихи дәуірлерінің құбылыстарын, ғылыми әдебиетті зерттеу дағдылары және оны нақты зерттеулерді қолдану; тарихтың ежелгі кезеңіндегі оқиғалар мен құбылыстарды сыни тұрғыдан түсіну қабілетінің дағдысы.
--	--	--	--	--

3	Ортағасырлар тарихы	5	Ежелгі дүние тарихы	Шығыс пен Батыс елдерінің жаңа заман тарихы	Мазмұны: Орта ғасырлардағы феодализмнің генезисі, оның ыдырауы және капиталистік қатынастардың дамуы туралы түсінік береді. "Орта ғасырлар тарихы" курсы 5-тен 17 ғасырға дейінгі мемлекеттердің саяси дамуын, әлеуметтік құрылымын және мәдениетін қарастырады. Орта ғасырлар тарихы 476 жылы Рим империясы құлағаннан кейін феодалдық қоғам мен мемлекет генезисінің Тарихи процесінің заңдылықтары мен себеп - салдарлық байланыстары туралы түсінік қалыптастырады. 5-17 ғасырлар аралығында феодалдық бытыраңқылық, орталықтандыру, таптық монархия және абсолютті монархия кезеңдерінен өткен ұлттық еуропалық мемлекеттердің құрылуы жайлы қарастырылады. Білу: ортағасырлық тарихи дереккөздердің негізгі түрлері; олармен жұмыс істеу ерекшеліктерін түсіну; орта ғасырлар тарихының негізгі фактілері, феодалдық қатынастардың пайда болуы мен қалыптасуы, гүлдену және ыдырау процестері, ұлттар мен ұлыстардың, Қазіргі Еуропа мемлекеттерінің пайда болуы, капитализм генезисі және модернизация процесін дайындау, христиан дінінің негізін қалыптастыру және Рим-католик, православие және протестанттық шіркеулерді ұйымдастыру; ортағасырлық тарихтың маңызды жетістіктері; көрнекті тарихи тұлғалар туралы атаулар мен өмірбаяндық мәліметтерді білу; қоғамда, саяси институттарда, экономикада, дінде, мәдениетте, күнделікті құрылымдардың дамуында болған процестердің негізгі тенденцияларын; ортағасырлық өркениеттің тарихи және мәдени ерекшелігін түсіну,
---	---------------------	---	---------------------	---	---

				оның жалпы тарихи процестегі орны мен маңыздылығын, орта ғасырлардың қазіргі қоғамдық-саяси шындыққа әсерін көрсету; орта ғасырлар тарихындағы негізгі әдістемелік тұжырымдамаларды білу. Меңгеру: ортағасырлық тарихқа негізгі, ең маңызды, заманауи әдіснамалық тәсілдерді басшылыққа алу; тарихи оқиғаларды, мәдени ескерткіштерді сипаттау, орта ғасырлар тарихының жекелеген факторлары мен құбылыстарының негізгі мазмұнына түсініктеме беру; батыс еуропалық орта ғасырлар тарихындағы тарихи фактілер мен құбылыстарды талдау, түсіндіру, бағалау, хронологиямен жұмыс істеу; тарихи картамен жұмыс істеу; зерттеу мәселесін өз бетінше қою; курс мәселелері бойынша әртүрлі тарихи дереккөздермен, оқу-әдістемелік және ғылыми әдебиеттермен жұмыс істеу, оқу және ғылыми-зерттеу тапсырмаларын орындау, ақпараттың әртүрлі түрлерін өз бетінше іздеу, өңдеу және пайдалану қабілеті мен дайындығын көрсету. Дағды: тарихи пәннің категориялық - тұжырымдамалық аппаратын меңгеру; зерттеу пәні туралы ғылыми ақпаратты сауатты жаңғырту, тарихи оқиғалар мен процестердің себеп-салдарлық байланыстарын қадағалау, қоғамдық дамудың негізгі тенденцияларын анықтау, олардың ерекшеліктерін анықтау, тарихи ғылымның жаңа жетістіктерін ескере отырып, объективті баға беру; ғылыми зерттеулер мен жарияланымдарды жүйелеу негіздері; тарихи процесті салыстырмалы және жүйелі талдау дағдылары; ортағасырлық қоғамның дамуының негізгі
--	--	--	--	---

					кезеңдері мен заңдылықтарын зерделеу, ғылыми әдебиеттерді іріктеу және зерттеу қызметінде қолдану жөніндегі зерттеу;
3	Ортағасырдағы Азия және Африка елдерінің тарихы	5	Ежелгі дүние тарихы	Шығыс пен Батыс елдерінің жаңа заман тарихы	Мазмұны: Ортағасырлық Шығыс тарихы әлем тарихының ажырамас бөлігі болып табылады. Азия мен Африка елдерінің ортағасырлық тарихы феодализм кезеңіндегі экономикалық, әлеуметтік, саяси, мәдени және діни даму мәселелерін қарастырады. Адамзат ұзақ уақыт феодалдық даму кезеңінен өтсе де, феодализмнің кейбір белгілері соншалықты тұрақты болып шықты, олар қазіргі Азия мен Африка қоғамдарын сипаттайды. Сондықтан ортағасырлық Шығыстың тарихын зерттеу студенттерге тек оқу ғана емес, сонымен қатар практикалық қызығушылық тудырады. Білу: орта ғасырлардағы Азия мен Африка елдерінің тарихы, ерте орта ғасырлардағы Шығыстың жетекші елдерінің даму тарихы, дамыған және кеш феодализм сер.V-XVII ғасырлар. еуропалық ортағасырлық тарихтың негізгі кезеңдері; тарихи процестің тұтастығын, орта ғасырлардағы Еуропадағы тарихи процестің қозғаушы күштері мен заңдылықтарын сипаттайтын негізгі фактілер мен құбылыстар; Қазіргі тарихи білімнің жетістіктерін пайдалану негізінде орта ғасырлардағы Батыс Еуропа өркениетінің эволюциясының мазмұны; тарихи процестегі ортағасырлық адамның орны, оның рухани мәдениеті мен тарихи даму барысында қалыптасқан құндылықтар жүйесінің маңызды параметрлері; ортағасырлық өркениеттің рухани мұрасының маңыздылығын түсіну. Меңгеру: Азия мен Африканың пікірталас

				өзекті мәселелеріне балама көзқарастардың болуын түсіндіру, негізгі тарихи оқиғаларды сипаттай білу; орта ғасырлардың кезеңділігі мен хронологиясы, экономикалық, әлеуметтік және саяси тарих мәселелерін бағдарлау; тарихи оқиғаларды талдау, себеп-салдарлық байланыстар орнату; салыстырылатын тарихи құбылыстар мен процестердің ортақ белгілері мен айырмашылықтарын анықтау; сабақ алу тарихи оқиғалардан; орта ғасырлардағы әлемдік өркениеттер дамуының негізгі мәселелері бойынша өз ұстанымын тұжырымдау және негіздеу; бейіні бойынша арнайы әдебиеттерде бағдарлану, пән бойынша оқу және ғылыми әдебиеттерді сауатты рефераттау; алған білімдерін педагогикалық, оқу-әдістемелік және ғылыми міндеттерді шешуде қолдану; Дағды: ортағасырлық шығыс өркениеттері қоғамының дамуындағы маңызды белгілерді бөліп көрсету, өз қызметінің нәтижелерін жазбаша және ауызша жауаптар түрінде ұсыну. V-XV ғасырлардағы Батыс Еуропа елдерінің дамуының өркениеттік ерекшеліктерін анықтау; адамзат тарихындағы Батыс Еуропаның ортағасырлық өркениетінің орны мен рөлін түсіну; орта ғасырлардағы әлемдік тарихтың негізгі даму кезеңдері мен маңызды оқиғалары туралы білім жүйесін меңгеру; Батыс Еуропа өркениетінің Дүниежүзілік тарихындағы орны мен рөлін түсіну, олардың дамуындағы жалпы және ерекше, орта ғасырлардағы жекелеген елдер мен аймақтардың тарихы бойынша тарихи дереккөздердің негізгі кешендерін түсіну; ғылыми зерттеулер мен жарияланымдарды жүйелеу негіздері; тарихи
--	--	--	--	--

					процесті салыстырмалы және жүйелі талдау дағдылары; ортағасырлық қоғамның дамуының негізгі кезеңдері мен заңдылықтарын зерттеу бойынша зерттеу қызметінің негіздері, ғылыми әдебиеттерді іріктеу және зерделеу және оны оқу және зерттеу қызметінде пайдалану;
4	Ортағасырдағы Қазақстан тарихы	5	Ежелгі Қазақстан тарихы	Қазақстан ның жаңа заман тарихы	Мазмұны: Орта ғасырлардың тарихи үдерісінің негізгі кезеңдері мен ерекшеліктерін көрсетеді, кейінгі орта ғасырлардағы Қазақстанның этносаяси дамуының алдыңғы түркі кезеңімен, Қазақстанның моңғол мемлекеттілігінің құрамына кіру үдерісімен, моңғолдан кейінгі мемлекеттік құрылымдардың қосылуымен, қазақ халқының тарихи жолдарын, оның әлемдік және еуразиялық тарихи және мәдени-интеграциялық үдерістердегі орнын, қазақтардың ұлттық мәдениетінің ерекшеліктерін көрсетеді. Білу: Қазақстанның ортағасырлық кезеңіндегі қоғам дамуының негізгі кезеңдері мен заңдылықтарын, орта ғасырлардың хронологиялық шеңберлерін, тарих ғылымының базалық терминологиясын, Қазақстанның ортағасырлық тарихының тарихи процестері мен құбылыстарының мәнін түсінудің негізгі тәсілдерін білу; орта ғасырлар кезеңіндегі оның өңірлік және жергілікті ерекшеліктерімен әлемдік тарихи процестің жалпы бейнесі; тарихи процесті зерттеуге өркениеттік көзқарас туралы білім мен түсінікті қолдану, күрделі тәуелділіктер жүйесін және өркениеттердің әртүрлі түрлерінің сабақтастығын анықтау, мемлекеттіліктің тарихи нысандарының қалыптасуы мен даму тетіктерін, мемлекеттік-құқықтық институттардың,

					отырықшы және көшпелі өркениеттердің эволюциясын түсіндіру; Қазақстанның моңғол мемлекеттілігінің құрамына кіру процестері, моңғолдан кейінгі мемлекеттік құрылымдардың тарихын, Қазақтар этногенезінің мәселелері және қазақ ұлты мен мемлекеттілігінің қалыптасу ерекшеліктерін, оның әлемдік және еуразиялық тарихи және мәдени-интеграциялық процестердегі орнын, қазақ халқының ұлттық мәдениетін қосудың өзіндік ерекшеліктерін білу; Меңгеру: кеш ортағасырлық кезеңдегі Қазақстанның этносаяси дамуы мен алдыңғы түркі кезеңінің арасындағы ажырамас байланысты көрсету; тарихи дамудың осы кезеңі туралы ғылыми түсінікке ие болу, тарихилық қағидаты негізінде тарихи өткенді талдау; Қазақстанның ортағасырлық тарихы бойынша дереккөздер туралы түсінікке ие болу; ортағасырлық Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық, саяси және мәдени дамуы мәселелері бойынша алған білімдерін практикада қолдану; ортағасырлық тарихи процесті зерттеуге өркениеттік көзқарас туралы білім мен түсінікті қолдану, өркениеттердің әртүрлі түрлерінің күрделі тәуелділік жүйесі мен сабақтастығын анықтау, мемлекеттіліктің тарихи нысандарының қалыптасуы мен даму тетіктерін, мемлекеттік-құқықтық институттардың, отырықшы және көшпелі өркениеттердің эволюциясын түсіндіру; тарихи дереккөздерді, тарихи фактілерді, тарихи ақпаратты іріктеуді, кәсіптік қызмет саласында талдауды және түсіндіруді жүзеге асыру; Дағды: тарихи ғылымның ғылыми
--	--	--	--	--	--

					категориялық-тұжырымдамалық аппаратын қолдану дағдылары; көшпелі өркениеттер тарихы мен дамуындағы жалпы және ерекше нәрсені анықтау дағдылары; Ортағасырлық Қазақстан тарихы оқиғаларының себептері мен салдарын тарихи сипаттау және талдау әдістері, орта ғасырлар кезеңіндегі қоғамның дамуының негізгі кезеңдері мен заңдылықтарын тарихи талдау әдістері; тарихи дереккөздер мен құжаттарды талдау негіздері, ғылыми зерттеулерді жүйелеу негіздері және тарихи процесті салыстырмалы және жүйелі талдау дағдылары; қазақ қоғамының дамуының негізгі кезеңдері мен заңдылықтарын зерделеу, ғылыми әдебиеттерді іріктеу, оны оқу және зерттеу қызметінде пайдалану жөніндегі зерттеу қызметінің негіздері;
4	Дәстүрлі қоғам тарихы	5	Ежелгі Қазақстан тарихы	Қазақстанның жаңа заман тарихы	Мазмұны: Дәстүрлі қазақ қоғамының қалыптасуы мен дамуын, хан билігі институтының қалыптасуын, эволюциясы мен мәнін, әлеуметтік қатынастар жүйесін, қазақтардың қалыптасқан қан және генеалогиялық туыстық институтымен рулық-тайпалық құрылымының ерекшеліктерін, қоғамның топтық құрылымындағы адамның орнын, қазақ субцивилизациясындағы мәдени сәйкестіліктің, өзіндік мәдениеттің ерекшеліктерін зерделейді, қазақ-көшпенділердің дүниетанымы мен дәстүрлі үлгілері сипаттамаларын оқытады. Білу: Қазақстан аумағындағы тарихи процестің кезеңдері мен оқиғалары, қазақ халқының рухани және материалдық мәдениетінің негізгі мазмұнын ажырату. Қазақ хандығы тарихындағы дамудың негізгі кезеңдері мен заңдылықтары, жаңа тұжырымдамалық тәсілдер

					контекстінде, қазақ ұлтының қалыптасу кезеңдері, әлеуметтік-экономикалық, саяси, мәдени процестер, Қазақ хандығының саяси тарихы, қазақ халқының көшпелі өркениет жүйесіндегі рөлі мен орны; Ресейдің отарлау қозғалысының процестері, отарлау нәтижелері, оның салдары; көшпенділердің рухани әлемінің эволюциясы және олардың Еуразиялық әлем өркениетіне қосқан үлесі; тарихи процесті зерттеуге өркениеттік көзқарасты білу мен түсінуді қолдану, мемлекеттіліктің тарихи нысандарының қалыптасуы мен даму тетіктерін, мемлекеттік-құқықтық институттардың эволюциясын түсіндіру. Менгеру: халықтың рухани мәдениеті тарихының ежелгі кезеңінің тарихи-мәдени өткенін талдау, тарихшылық қағидатын қолдану; ортағасырлық түркілердің рухани мәдениетінің дамуы мен өркендеу процестерін, моңғолдан кейінгі кезеңдегі Қазақстанның рухани мәдениетінің даму процестерін талқылау, түркі халықтарының мәдени әртүрлілігі мен рухани мұрасын баяндау, әлемдік тарихтағы мәдени жетістіктердің рөлі мен орнын бағалау. Тарихи өткенді тарихизм қағидаты негізінде талдау, Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық, саяси және мәдени дамуы мәселелері бойынша алған білімдерін практикада қолдану, оқиғалардың себеп-салдарлық байланыстарын анықтау; тарихи дереккөздер негізінде қоғамдық өмірдің тарихи фактілерін, оқиғалары мен құбылыстарын салыстырмалы талдауды жүзеге асыру; Қазіргі тарихи әдебиетке бағдарлану, жаңа әдіснамалық әдебиеттердің принциптері мен бағдарларын сипаттау; тәсілдер; кәсіби қызмет саласындағы міндеттерді шешу
--	--	--	--	--	---

					кезінде тарихи дереккөздерді, тарихи фактілерді, тарихи ақпаратты іріктеуді, талдауды және түсіндіруді жүзеге асыру; әлемдік-тарихи процеске байланысты тарихи фактілерді салыстыру және талдау. Дағды: тарихи материалда қазақтардың дәстүрлі қоғамының орны мен рөлін түсінудегі әртүрлі теориялық тәсілдердің шынайы мақсаттарын ашу; тарих ғылымының ғылыми категориялық-тұжырымдамалық аппаратын қолдану дағдылары; көшпелі өркениеттер тарихы мен дамуындағы ортақ және ерекше нәрсені анықтау дағдылары; Қазақ хандығы тарихындағы оқиғалардың себептері мен салдарын Тарихи сипаттау және талдау әдістері, Қазақ хандығы тарихындағы негізгі оқиғаларды тарихи талдау әдістері. қазақ қоғамдарының даму кезеңдері мен заңдылықтары; тарихи дереккөздер мен құжаттарды талдау негіздері, ғылыми зерттеулер мен жарияланымдарды жүйелеу негіздері; тарихи процесті салыстырмалы және жүйелі талдау дағдылары; қазақ қоғамының дамуының негізгі кезеңдері мен заңдылықтарын зерделеу, ғылыми әдебиеттерді іріктеу және зерделеу және оны оқу және зерттеу қызметінде пайдалану жөніндегі зерттеу қызметінің негіздері; жаңа теориялық-тұжырымдамалық және әдіснамалық тәсілдер;
5	Картография топография негіздерімен	4	Жалпы білім беретін орта мектепте алған географиялық білім негіздері	Қазақстанның физикалық географиясы	Мазмұны: Пән табиғат пен қоғам құбылыстарының кеңістіктік орналасуы, үйлесуі және өзара әрекеттесуін бейнелі және символдық модельдер арқылы географиялық карталар, сондай-ақ басқа да картографиялық жұмыстар көмегімен бейнелеу және зерттеу әдістерін зерттейді.

					Картография топография негіздерімен пәнін оқыту процесі мыналарды қамтиды: түрлі картографиялық туындыларды кеңінен пайдалану: жалпы географиялық (топографиялық және шолу) және тақырыптық карталар, атластар, карталар сериясы және т.б., соның ішінде заманауи мектеп карталары мен атластар. Білу: картографияның теориялық негіздері және жоспарлар мен карталарды қолданудың негізгі технологиялары. Географиялық карталар, бейнелі және символдық модельдер, сондай-ақ басқа да картографиялық жұмыстар арқылы табиғат пен қоғам құбылыстарының кеңістіктік орналасуын, үйлесімі мен өзара іс-қимылын визуализациялау және зерттеу әдістерін білу. Меңгеру: карталарды сипаттау, сызықтық объектілер мен алаңдарды өлшеу, карта тілін қолдану; Интернеттен қажетті карталарды таба білу; картаның фрагменттерін құрастыру, оның ішінде заманауи тәсілдерді қолдану дағдылары болуы керек. Әр түрлі картографиялық жұмыстарды кеңінен қолданыңыз: жалпы географиялық (топографиялық және шолу) және тақырыптық карталар, атластар, карталар сериясы, соның ішінде қазіргі мектеп карталары мен атластарды меңгеру. Дағды: жалпы географиялық білімнің қалыптасуын түсіну, заманауи мектеп карталары мен атластарды игеру. Бағдарламалық карталармен, дереккөздерді түсіну, картаға түсірілген құбылыстардың мәнін түсіну және, әрине, істің техникасын білу
5	Картография тарихы	4	Жалпы білім беретін орта	Қазақстанның табиғатын	Мазмұны: Картографияның пайда болу

			мектепте алған географиялы қ білім негіздері	зерттеу тарихы	тарихын, картографияның даму кезеңдерін, алғашқы географиялық карталардың пайда болуын, шындықты бейнелеудің ерекше тәсілі ретінде географиялық карталарды құру және зерттеу тарихын, оларды жасау мен пайдаланудың әдістері мен процестерін зерттейді, карталардың көмегімен табиғат пен қоғам құбылыстарының бейнеленуі мен танылуын жарықтандырады; картографиялық өнімдер шығаратын өндіріс саласы (карталар, атластар, глобустар және т.б.); картографиялау процестері, кеңістіктік орналасуды, табиғат пен қоғам құбылыстарының комбинациясы мен өзара байланысын бейнелеу және зерттеу. Білу: картографияның пайда болу тарихы, картографияның даму кезеңдері, алғашқы географиялық карталардың пайда болуы. Меңгеру: алғашқы географиялық карталардың пайда болуының ерекше тәсілі ретінде даму кезеңдерін, пайда болу тарихын, құрылу тарихын және географиялық карталарды ажырата білу, оларды құру және пайдалану әдістері мен процестерін зерделеу, карталар арқылы табиғат пен қоғам құбылыстарын бейнелеу мен тануды жарықтандыру; картографиялық өнімдерді (карталар, атластар, глобустар және т. б.) шығаратын өндіріс саласы туралы ақпаратты меңгеру.); Дағды: картаға түсіру процестері, кеңістіктік орналасуы, табиғат пен қоғам құбылыстары, өзара байланысты игеру туралы білімді пайдалану.
--	--	--	--	----------------	--

6	Қазақстанның жаңа заман тарихы	6	Ортағасырдағы Қазақстан тарихы	Қазақстанның қазіргі заман тарихы	Мазмұны: Қазақ хандығының Ресей империясының отарлық саясатына айналу процесін зерделейді, тарихтың жаңа кезеңіндегі қоғамдық – саяси дамудың, тектік-топтық стратификацияның, қазақ қоғамы шаруашылығының аса маңызды проблемаларын, Қазақстан аумағында Еуразия халықтарының тарихымен өзара байланыста және өзара іс-қимылда болған рухани мәдениеттің дамуын, тарихи оқиғаларды жария етеді, Қазақстанның ХҮІІІ-ХІХ ғасырлардағы халықаралық қатынастар жүйесіндегі орнын айқындайды. Білу: жаңа тарих кезеңіндегі қазақ қоғамының дамуының негізгі кезеңдері мен заңдылықтарын, тарихи дәуірдің хронологиялық шеңберлері, әлемдік тарихи процестің ғылыми кезеңділігінің критерийлерін; тарихтың жаңа кезеңіндегі оның өңірлік және жергілікті ерекшеліктерімен әлемдік тарихи процестің жалпы көрінісін; қоғамдық мәселелер – тарихтың, таптық стратификацияның, қазақ қоғамының шаруашылығының жаңа кезеңіндегі Қазақстанның саяси дамуын, рухани мәдениеттің дамуын, қазақ хандығының Ресей империясының отаршылдық қосымшасына айналу процестерін, Еуразия халықтарының тарихымен өзара байланыста және өзара іс-қимылда Қазақстан аумағында болған тарихи оқиғалар, ХҮІІ-ХІХ ғғ. Халықаралық қатынастар жүйесіндегі Қазақстанның орны, негізгі фактілер мен құбылыстар, тарихтың жаңа кезеңіндегі Қазақстан аумағындағы тарихи процестің тұтастығын, қозғаушы күштері мен заңдылықтарын сипаттай білу; Меңгеру: тарихтың жаңа кезеңіндегі
---	--------------------------------	---	--------------------------------	-----------------------------------	--

					экономикалық, саяси, мәдени көріністеріндегі Қазақстан аумағындағы тарихи құбылыстар мен процестерді талдау және түсіндіру; тарихи дереккөздер негізінде қоғамдық өмірдің тарихи фактілерін, оқиғалары мен құбылыстарын салыстырмалы талдауды жүзеге асыру; кәсіби қызмет саласындағы міндеттерді шешу кезінде тарихи дереккөздерді, тарихи фактілерді, тарихи ақпаратты іріктеуді, талдауды және түсіндіруді жүзеге асыру; кәсіби қызметте тарих ғылымының теориясы мен әдіснамасы туралы білімді базалық деңгейде қолдану; тарихилық принципі негізінде тарихи өткенді талдай білу; Дағды: тарихи ғылымның ғылыми категориялық-тұжырымдамалық аппаратын қолдану дағдылары; Қазақстан тарихы мен дамуындағы жалпы және ерекше жаңа кезеңді анықтау; оқиғалардың себептері мен салдарын тарихи сипаттау және талдау әдістері, қазақ қоғамдарының дамуының негізгі кезеңдері мен заңдылықтарын тарихи талдау әдістерін; тарихи дереккөздер мен құжаттарды талдау негіздері, ғылыми зерттеулер мен жарияланымдарды жүйелеу негіздері; салыстырмалы және тарихи процесті жүйелі талдау; Қазақстан дамуының негізгі кезеңдері мен заңдылықтарын зерделеу, ғылыми әдебиеттерді іріктеу және зерттеу қызметінде пайдалану жөніндегі зерттеу қызметінің негіздері;
6	Жаңа кезеңдегі Орталық Азия және Қазақстан	6	Ортағасырдағы Қазақстан тарихы	Әлемдік қауымдастықтағы Қазақстан Республикасы	Мазмұны: Орталық Азия хандықтарының орыс жаулауы, Транскаспий аймағының жаулап алуы, Ресей құрамына кіруі дәуіріне дейінгі тарихын, қазақ жүздерінің, Орталық Азияның патша үкіметінің ішкі саясатына қосылу

				қорытындыларын, Орталық Азия генерал-губернаторлары мәртебесіндегі XIX ғасырдың ортасынан бергі құқықтық өзгерістерді, дала өңірі үшін құқықтық және әкімшілік құрылымдардың құрылу тарихын, Орталық Азия қоғамының экономикасы мен мәдениетіндегі өзгерістерді оқытады. Білу: Орталық Азия өңірінің қоғамдық-саяси жүйелерінің тарихын, ондағы саяси режимдер мен экономикалық даму модельдерінің әртүрлілігін, қазіргі замандағы елдер мен халықтардың жағдайын айқындайтын саяси және идеологиялық сипаттағы мәселелерді, Орталық Азия халықтарының этникалық құрамы мен тұратын аумағындағы өзгерістерді; тарихтың жаңа кезеңіндегі қазақ қоғамының дамуының негізгі кезеңдері мен заңдылықтарын, тарихи ғылымның негізгі терминологиясы, тарихи процестер мен құбылыстардың мәнін түсінудің негізгі тәсілдері; Қазақстанның жаңа заман тарихын зерделеудегі өзекті мәселелер, Қазақстан аумағы шегіндегі тарихи процестің тұтастығы, Қазақстанның жаңа тарихтың әлемдік ағымына енуі; басым проблемалар шеңбері: қазақтардың менталитеті, салт-дәстүрлердің, әдет-ғұрыптардың эволюциясы, Заңның, құқықтың және биліктің, қазақтар қоғамының қазіргі замандағы трансформациясы; Қазақстанның құрлықтық колонияға айналуы, білу. Қазақстан, қазақ халқы мемлекеттік тәуелсіздігінен қалай айырылды; тарихи процесті зерттеуге өркениеттік көзқарас туралы білім мен түсінікті қолдану, өркениеттің күрделі тәуелділіктері мен сабақтастығы жүйесін анықтау, мемлекеттіліктің
--	--	--	--	---

					тарихи нысандарының қалыптасу, даму тетіктерін, мемлекеттік-құқықтық институттардың, көшпелі өркениеттердің эволюциясын түсіндіру; Меңгеру: өңірдегі қауіпсіздік мәселесін шешудің жолдары мен әдістерін талдай білуі, Орталық Азияның жаңа тарихының фактілерін бағалай білуі; тарихизм, ғылыми принцип негізінде тарихи өткенді саралай білуі; тарихи құбылыстар мен процестерді олардың экономикалық, саяси, мәдени көріністерінде талдай білуі және түсіндіре білуі; тарихи дереккөздер негізінде қоғамдық өмірдің тарихи фактілерін, оқиғалары мен құбылыстарын салыстырмалы талдауды жүзеге асыруы; жаңа кезеңнің отандық тарихы саласындағы өзекті мәселелер мен тұжырымдамаларды айқындау, кәсіби қызмет саласындағы міндеттерді шешу кезінде тарихи дереккөздерді, тарихи фактілерді, тарихи ақпаратты іріктеуді, талдауды және түсіндіруді жүзеге асыру; Дағды: Орталық Азияның жаңа тарихының негізгі тарихи ақпаратын түсіну, сыни тұрғыдан талдау және баяндау қабілеті; тарихтың жаңа кезеңіндегі қазақ қоғамының дамуының негізгі кезеңдері мен заңдылықтарын зерделеу жөніндегі зерттеу қызметінің негіздері; ғылыми әдебиетті іріктеу және зерделеу және оны оқу және зерттеу қызметінде пайдалану дағдылары; тарихи дереккөздер мен құжаттарды талдау негіздері, ғылыми зерттеулерді жүйелеу және негіздері; жаңа уақыт кезеңіндегі тарихи процесті салыстырмалы және жүйелі талдау дағдылары;
7	Шығыс пен Батыс	5	Ортағасырла	Шығыс пен	Мазмұны:

	елдерінің жаңа заман тарихы		р тарихы	Батыстың қазіргі заман тарихы	Пән жаңа замандағы Батыс және Шығыс елдерінің тарихи даму ерекшеліктерін, мемлекеттердің әлеуметтік-мәдени, саяси, экономикалық салаларында болған нақты фактілер мен сапалы өзгерістердің динамикасын көрсетеді. Студенттер тарихи оқиғаларға әсер еткен жаңа заманның көрнекті тарихи тұлғалары туралы білім алады. Білу: Шығыс пен Батыстың тарихи дамуының негізгі кезеңдері, оның әлемдік тарихтағы орны; Шығыс пен Батыстың тарихи жолының заңдылықтары; 17 ғасырдың аяғы мен Бірінші дүниежүзілік соғыстың басына дейінгі Шығыс пен батыс елдерінің генезисі; қазіргі замандағы батыс пен шығыс елдерінің тарихындағы негізгі мәселелер; батыс және шығыс қоғамдарындағы феодалдық қатынастар дағдарысы мен капиталистік қатынастардың қалыптасуының тарихи себептері мен алғышарттары, Шығыс және батыс елдерінің экономикасындағы капиталистік тәртіптің даму ерекшеліктері, маңызды саяси институттар мен мемлекеттік мекемелердің эволюциясының мәні мен заңдылықтары, отарлық экспансияның түрлері мен әдістері; жаңа уақыт кезеңіндегі батыс және шығыс елдерінің қоғамдық дамуының негізгі процестері; қазіргі уақытта батыс пен Шығыс елдерінде тарихи даму барысында қалыптасқан әлеуметтік модельдердің дүниетанымдық және рухани-адамгершілік негіздері, олардың одан әрі эволюциясының тарихи алғышарттары; Меңгеру: жаңа замандағы шет елдер тарихының негізгі ұғымдарын, ғылыми категорияларын, түйінді сюжеттерін сипаттай білу;
--	-----------------------------	--	----------	-------------------------------	---

					жекелеген проблемаларды талдай білу, тарихи процестің ұқсас құбылыстарының типологиялық ерекшеліктері мен ерекшеліктерін анықтау, объективті және субъективті факторлардың іс-әрекеттерін ажырата білу; жаңа замандағы батыс және шығыс елдерінің тарихи дамуының негізгі проблемаларына әртүрлі көзқарастарды ескеру және салыстыру; қазіргі замандағы батыс және шығыс елдерінің тарихының өзекті мәселелері және қазіргі Әлем эволюциясының тенденциялары; тарихи проблемаларды талдау, себеп-салдарлық байланыстар орнату; қазіргі уақытта батыс және шығыс елдерінің саясатын, экономикасы мен мәдениетін және оның дамуының негізгі тенденцияларын сипаттау; шет елдердің жаңа тарихын қайта құру үшін қол жетімді Тарихи дереккөздердің, оқу және ғылыми әдебиеттердің, электрондық ресурстардың барлық жиынтығын пайдалану; Дағды: салыстырылатын тарихи процестер мен оқиғалардың ортақ белгілері мен айырмашылықтарын анықтау; Оқу, кәсіптік және әлеуметтік міндеттерді шешу үшін ақпаратпен (ақпараттық кешендермен, көздермен) жұмыс істеу; Шығыс пен Батыстың жаңа тарихы бойынша базалық материалды пайдалана отырып, әлеуметтік-маңызды процестер мен проблемаларды талдау дағдылары; тарихи ойлау мәдениеті, жалпылау, талдау, оқиғалардың себептері мен салдарын Тарихи сипаттау және талдау әдістері, Шығыс және батыс елдерінің дамуының
7	Жаңа замандағы халықаралық қатынастар тарихы	5	Ортағасырлар тарихы	Шығыс пен Батыстың қазіргі заман тарихы	Мазмұны: Пән халықаралық қатынастар мен дипломатия тарихындағы XV ғасырдың аяғы – XVI ғасырдың басындағы сапалы жаңа кезеңді,

				Еуропада әлеуметтік-мәдени, экономикалық және саяси қатынастардың жаңа түрінің генезисі – капитализмді белсенді түрде бастан кешіреді. Сауданың дамуы, халықаралық байланыстардың кеңеюі және 17-19 ғасырларда орталықтандырылған мемлекеттердің құрылуы. дипломатияны ұйымдастырудың жаңа формасының пайда болуына себеп болды, ол негізінен кейінгі буржуазиялық мемлекеттердің абсолютизмінен мұра болды. Білу: халықаралық қатынастар тарихын зерттеудегі негізгі теориялық бағыттар; халықаралық қатынастар жүйесін қалыптастыру мен дамытудың негізгі принциптері мен сипаттамалары; әлемнің жетекші елдерінің сыртқы саясатын айқындайтын әлеуметтік-экономикалық процестер; халықаралық қатынастар контекстінде мемлекеттердің сыртқы саяси қызметіне әсер еткен қоғамдық-саяси процестер мен факторлар; халықаралық қатынастар жүйелерін дамытудың негізгі тенденциялары; маңызды фактілер, халықаралық саясат тарихындағы тарихи тұлғалардың оқиғалары мен өмірбаяндары; халықаралық қатынастар тарихын зерттеудегі негізгі теориялық бағыттар; халықаралық қатынастар жүйесін қалыптастыру мен дамытудың негізгі принциптері мен сипаттамалары; әлемнің жетекші елдерінің сыртқы саясатын айқындайтын әлеуметтік-экономикалық процестер; халықаралық қатынастар актерлерінің сыртқы саяси қызметіне әсер еткен қоғамдық-саяси процестер; халықаралық қатынастар жүйелерін дамытудың негізгі
--	--	--	--	--

					тенденциялары; тарихи тұлғалардың маңызды фактілері, оқиғалары мен өмірбаяндары халықаралық саясат тарихынан; ұғымдық аппарат; Меңгеру : алған білімдерін ақпаратты өңдеу, талдау, синтездеу үшін пайдалану; алған білімдерін халықаралық қатынастар тарихын дамытуда әлемдік, жергілікті және өңірлік деңгей категориясын анықтау кезінде қолдану; халықаралық қатынастар тарихының ұғымдық категорияларын меңгеру; халықаралық қатынастар тарихы бойынша негізгі оқиғаларды талдау және түсіндіру; тарихи фактілерді салыстыру және салыстыру: алған білімдерін өңдеу үшін қолдану, ақпаратты талдау, синтездеу; халықаралық қатынастар тарихын дамытуда әлемдік, жергілікті, өңірлік деңгей категориясын анықтауда алған білімдерін қолдану; халықаралық қатынастар тарихының ұғымдық тілін меңгеру; халықаралық қатынастар тарихы бойынша негізгі оқиғаларды талдау және түсіндіру; тарихи фактілерді салыстыру және салыстыру, формальды және диалектикалық логиканың логикалық рәсімдері негізінде дәлелді тұжырымдар жасау. Дағды: кәсіби міндеттерді шешу үшін әртүрлі көздерден алынған ақпаратпен жұмыс; ақпаратты алудың, сақтаудың, өңдеудің негізгі әдістері, тәсілдері мен құралдары; негізгі теориялық, саяси білім, дүниежүзілік және отандық тарих негіздері, олардың халықаралық қатынастарға әсері; ғылыми білімді зерттеулерде қолдану әдістері; алған білімдерін практикада пайдалану қабілеті; зерттеу әдістемесі оқу, ғылыми, ғылыми-танымал әдебиеттер.
8	Критериалды	5	Тарихты	МАК	Мазмұны:

	бағалау және оқыту технологиялары		оқыту іәдістемесі		Критериалды бағалау технологиясы, критериалды бағалаудың моделі мен мәні бойынша білім мазмұнын оқытады; оқушылардың оқу жетістіктерін критериалды бағалау жүйесін игеру және енгізу, критериалды бағалаудың әдістемелік негіздерін, критериалды-бағдарлы оқыту технологияларын жариялайды, тұлғалық-бағдарлы оқыту кезіндегі бағалау жүйесінің ерекшеліктерін, педагогикалық бағалау функцияларын, бағалау түрлері мен оқушылардың оқу жетістіктерін бағалауды жобалау технологияларын ашады, критериалды бағалауды әдістемелік қамтамасыз етуді әзірлеу, жоспарлау, әзірлеу және тарихты оқытуда бағалау нысандарын пайдалану дағдыларын қалыптастырады, қолданылатын білім беру технологияларының тиімділігін бағалау. Білу: білім беру мазмұнын жаңартумен қатар, критериалды бағалау жүйесін енгізу оқытудың әртүрлі әдістері мен құралдарын қолданудың тиімділігін арттыруды талап етеді; критериалды бағалау технологиясы, бағалау моделі және мәні бойынша білім беру мазмұнын зерделейді; критериалды-бағдарланған оқытудың әдіснамалық негіздері мен технологияларын, оқушылардың оқу жетістіктерін бағалау жүйесін меңгеру мен енгізуді ашады, тұлғаға бағдарланған оқытудағы бағалау жүйесінің ерекшеліктерін, педагогикалық бағалау функцияларын, бағалау түрлері мен жобалау технологиясын ашады, критериалды бағалауды әдістемелік қамтамасыз етуді әзірлеу дағдыларын қалыптастырады
--	-----------------------------------	--	-------------------	--	--

					Меңгеру: сабақтың әр бөлігіндегі әр оқушының дайындық деңгейін анықтай алады; бағдарламаға сәйкес оқу мақсаттарын орындай алады; жеке оқушының сәтті дамуын бақылай алады; оқушының оқу процесінде қателер мен олқылықтарды анықтай алады; оқу бағдарламасының тиімділігін саралау; танымдық қабілеттерін және ойлау деңгейін арттыратын оқытудың әртүрлі әдістерін қолдану; Дағды: сыни тұрғыдан ойлау, еркін ойнау, өз білімін көрсету дағдылары; оқушы мен мұғалім мен ата-ана арасындағы сабақ процесі мен білімді игеру туралы кері байланысты қамтамасыз ету .
8	Оқу процесіндегі сандық технологиялар	5	Географияны оқыту әдістемесі Тарихты оқыту әдістемесі	МАК	Мазмұны: Білім беру мекемесінің білім беру ақпараттық ортасын, оның құрамдас бөліктерін зерделейді: білім беруді ақпараттандыру, оқытудың ақпараттық технологиялары, дәстүрлі және заманауи педагогикалық технологиялар, ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың мәні мен түрлерін, олардың қазіргі білім беру ұйымының білім беру қызметіндегі орнын, білім алушылардың білім беру мақсаттарына қол жеткізуі үшін жағдай жасаудағы АКТ рөлін, Тарихты оқыту процесін технологияландыру шарттарын, тарихты оқытудың инновациялық тәжірибесін зерделеу, сипаттау, цифрлық технологияларды қолдану. Білу: білім беру мекемесінің білім беру ақпараттық ортасы, оның құрамдас бөліктері: білім беруді ақпараттандыру, оқытудың ақпараттық технологиялары, дәстүрлі және заманауи педагогикалық технологиялар,

					ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың мәні мен түрлерін қарастырады. Меңгеру: білім беру мекемесінің білім беру ақпараттық ортасы, оның құрамдас бөліктері: білім беруді ақпараттандыру, оқытудың ақпараттық технологиялары, дәстүрлі және заманауи педагогикалық технологиялар, ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың мәні мен түрлері, олардың қазіргі білім беру ұйымының білім беру қызметіндегі орны, білім алушылардың білім беру мақсаттарына қол жеткізуі үшін жағдайлар жасаудағы АКТ рөлі, Тарихты оқыту процесін технологияландыру шарттары,, тарихты оқытудың инновациялық тәжірибесін сипаттау, цифрлық технологияларды қолдану. Дағды: пәнді игеру нәтижесінде студент білуі керек: интеллект карталарын немесе инфографиканы әзірлеу туралы ақпарат, сондай-ақ студенттердің әлеуметтік желілерде өзіндік жұмысын ұйымдастыру; өз қызметінің нәтижелерін жазбаша және ауызша жауап түрінде ұсыну. - білім алушылардың өзін-өзі реттеуін дамытуға ықпал ететін оқыту әдістері мен тәсілдерін өз бетінше пайдаланады, өзін-өзі бағалау және оқу жетістіктерін өзара бағалау әдістері; - білім алушылардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, оқу қызметін ұйымдастырудың принциптері мен әдістері; - оқу жетістіктерін бағалау теориялары мен технологиялары;
9	Қазақстанның қазіргі заман тарихы	5	Қазақстанның жаңа заман тарихы	МАК	Мазмұны: XX-. басындағы тарихи процестерді, оқиғаларды; Қазақстандағы кеңестік жүйенің дамуы мен дағдарысын

				зерделейді, тәуелсіздікке деген күрделі және қарама-қайшы, бірақ бірыңғай және ажырамайтын Тарихи қозғалыстағы процесті, Тәуелсіз ҚР-ның қалыптасуын, оның әлемдік қоғамдастықтағы орнын, саяси жаңғыртудың негізгі бағыттарын, саяси жүйенің эволюциясын, әлеуметтік-экономикалық және мәдени саясаттың жетекші бағыттарын ашады. Білу: Қазақстан қоғамының тарихтың жаңа кезеңіндегі дамуының негізгі кезеңдері мен заңдылықтары, тарихи процестер мен құбылыстардың мәнін түсінудің негізгі тәсілдері; қазіргі кезеңдегі оның өңірлік және жергілікті ерекшеліктерімен әлемдік тарихи процестің жалпы бейнесі; тарихи процестің тұтастығын, Қазақстан тарихының жаңа кезеңіндегі тарихи процестің қозғаушы күштері мен заңдылықтарын сипаттайтын негізгі фактілер мен құбылыстар; тарихи оқиғалар XX-XXI вв. тарих ғылымының қазіргі заманғы әдіснамалық тәсілдері, Қазақстандағы кеңестік жүйенің даму процестері мен дағдарысы, Тәуелсіз ҚР-ның қалыптасуы, саяси жаңғырудың негізгі бағыттары, саяси жүйенің эволюциясы, егемен мемлекеттің әлеуметтік-экономикалық және мәдени саясатының жетекші бағыттарын білу; Меңгеру: Қазақстан тарихының жаңа кезеңіндегі олардың экономикалық, саяси, мәдени көріністеріндегі тарихи құбылыстар мен процестерді талдау және түсіндіру, тарихи процесті зерделеуге өркениеттік тәсіл туралы білім мен түсінікті қолдану, тәуелсіз мемлекеттіліктің қалыптасу және даму тетіктерін, мемлекеттік-құқықтық институттардың эволюциясын
--	--	--	--	---

				түсіндіру, себеп-салдарлық байланыстарды, салыстырылатын тарихи процестердің жалпы белгілері мен айырмашылықтарын анықтау; кәсіби қызмет саласындағы міндеттерді шешу кезінде тарихи дереккөздерді, тарихи фактілерді, тарихи ақпаратты іріктеуді, талдауды және түсіндіруді жүзеге асыру; тарихи дереккөздер негізінде қоғамдық өмірдің тарихи фактілерін, оқиғалары мен құбылыстарын салыстырмалы талдауды жүзеге асыру; Дағды: тарихи пәннің категориялық - тұжырымдамалық аппараты; қазақстандық қоғам дамуының негізгі кезеңдері мен заңдылықтарын тарихи талдау әдістері; тарихи дереккөздер мен құжаттарды талдау негіздері, ғылыми зерттеулер мен жарияланымдарды жүйелеу негіздері; тарихтың жаңа кезеңіндегі Қазақстан тарихы мен дамуындағы жалпы және ерекше нәрсені анықтау дағдылары; тарихи процесті салыстырмалы және жүйелі талдау дағдылары; Қазақстан қоғамының даму қазақстандық қоғам дамуының негізгі кезеңдері мен заңдылықтарын зерделеу; ғылыми әдебиеттерді іріктеу және зерделеу және оны оқу және зерттеу қызметінде пайдалану дағдылары;
9	Әлемдік қауымдастықтағы Қазақстан Республикасы	5	Қазақстанның жаңа заман тарихы	Мазмұны: Тәуелсіздік жылдарында Қазақстанда мемлекеттің өзінің тұрақтылығының, бейбітсүйгіш саясатының және басқа мемлекеттермен тату көршілік қарым-қатынастарының арқасында әлемдік қоғамдастықта лайықты орын алатындай мемлекеттің ішкі және сыртқы саясаты, Қазақстан дамуының негізгі проблемаларын оның әлемдік қоғамдастықтағы рөлі мен қатысуы тұрғысынан зерттейді.

				Білу: ҚР сыртқы саясатының қалыптасуы мен дамуының негізгі заңдылықтары мен тенденцияларын, Қазіргі кезеңдегі ҚР сыртқы саясатының дамуының негізгі тенденцияларын; көршілес мемлекеттермен, өзара байланыс пен өзара ықпалдастықтағы ҚР сыртқы саясатының бағыттарын; Қазақстанның әлемдік қоғамдастыққа кіру кезеңдерін білу, сыртқы саясатты қалыптастыру тетіктері және сыртқы саяси тұжырымдаманы құру, Қазақстанның геосаяси, геоэкономикалық және геостратегиялық жағдайының ерекшеліктерін, Қазақстанның сыртқы саясатының Қазақстанның жекелеген елдермен ынтымақтастық нысандары мен әдістерінің алуан түрлілігі мен ерекшелігін; өңірлік ынтымақтастық, халықаралық және өңірлік қауіпсіздік мәселелерін; Қазақстанның сыртқы саяси қызметі үшін халықаралық ұйымдармен ынтымақтастықты кеңейтудің маңызын, ҚР-ның БҰҰ-дағы ұстанымын; әлемдік саясаттың теориялық және қолданбалы, аспаптық компоненттерін, олардың саяси шешімдерді дайындау мен қамтамасыз етудегі рөлі мен функцияларымен танусы; Меңгеру: Қазақстан Республикасының сыртқы саясатына бағдарлануға; зерттелетін пәннің жалпы және нақты проблемаларын түсінуге; алған білімдерін Қазақстан Республикасының қазіргі жағдайын талдау кезінде пайдалануға; ҚР сыртқы саяси бағытын әзірлеу ерекшеліктерін талдауға; ҚР-ның жекелеген елдермен ынтымақтастығын дамытудың жетекші үрдістеріне; жекелеген елдермен ынтымақтастықтың негізгі
--	--	--	--	--

					нысандары мен әдістері туралы жүйелі түсінікке ие болуға, сонымен қатар халықаралық ұйымдармен; халықаралық саяси өмірді, Қазақстандағы геосаяси жағдайды, қазіргі әлемдегі ҚР орны мен мәртебесін түсіне білу; Дағды: Тарихи пәннің категориялық - тұжырымдамалық аппараты; ҚР сыртқы саясатының негізгі кезеңдерін тарихи талдау әдістерін; тарихи дереккөздер мен құжаттарды талдау негіздерін, ғылыми зерттеулер мен жарияланымдарды жүйелеу және негіздерін; тарихи процесті салыстырмалы және жүйелі талдау дағдыларын; ғылыми әдебиеттерді іріктеу және зерделеу және оны оқу және зерттеу қызметінде пайдалану дағдыларын игеру;
10	Шығыс пен Батыстың қазіргі заман тарихы	5	Шығыс пен Батыс елдерінің жаңа заман тарихы	МАК	Мазмұны: Шығыс және батыс елдерінің жаңа тарихы оқу пәні ретінде әлемдік даму контексінде 1945 жылдан ХХІ ғасырдың басына дейінгі батыс және шығыс елдерінде болған негізгі оқиғаларды зерттейді. Пән студенттерде осы кезеңде болған негізгі әлеуметтік-экономикалық және саяси процестер туралы білімді, сондай-ақ осы тарихи уақыт аралығында Халықаралық қатынастардың дамуы туралы объективті идеяны қалыптастырады. Білу: тарихи процестің қозғаушы күштері мен заңдылықтары; ХХ-ХХІ ғасырдың басындағы әлемнің тарихи процесінде, Мемлекеттік, әлеуметтік-экономикалық және әскери – саяси ұйымындағы адамның орны; Шығыс пен Батыстың мәдениеттері мен өркениеттерінің олардың өзара әрекеттесуіндегі әртүрлілігі; тарихи таңдау проблемалары төңірегіндегі күрестің сипаты және тарихтың белгілі бір кезеңінде белгілі бір күштердің

					жеңіске жету себептері; маңызды әлеуметтік процестер, олардың әлемдік қоғамдастықтағы даму тенденциялары; әлемдегі негізгі мәдени-тарихи жетістіктер; Қазіргі кездегі елдердің қоғамдық дамуының негізгі кезеңдері, оқиғалары; - қазіргі уақытта батыс және Шығыс елдеріндегі әлеуметтік процестердің ерекшелігі; Меңгеру: Шығыс және батыс елдерінің тарихи материалдары негізінде қоғамдық өмірдің фактілері мен құбылыстарына салыстырмалы талдау жүргізу; әртүрлі елдердің қоғамдық ұйымы мен мәдениетінің ерекшеліктерін анықтау; елдер туралы тарихи ақпаратты талдау, Еуропа және шығыс елдерінің тарихи даму модельдерін салыстыру, талдау және жобалау, қазіргі уақытта елдердің даму ерекшеліктерін анықтау Дағды: қазіргі уақытта Шығыс және батыс елдерінің саяси, әлеуметтік-экономикалық процестері мен проблемаларын талдау дағдыларын, тарихтың жаңа кезеңінде Шығыс және батыс елдерінің дамуының негізгі кезеңдері мен заңдылықтарын зерделеу жөніндегі зерттеу қызметінің негіздерін; ғылыми әдебиеттерді іріктеу және зерделеу және оны оқу және зерттеу қызметінде пайдалану дағдыларын; тарихи дереккөздер мен құжаттарды талдау негіздерін, ғылыми зерттеулер мен жарияланымдарды жүйелеу және негіздері; қазіргі уақыт кезеңіндегі тарихи процесті салыстырмалы және жүйелі талдау дағдылары;
10	Қазіргі замандағы халықаралық қатынастар тарихы	5	Жаңа замандағы халықаралық қатынастар тарихы	МАК	Мазмұны: Соңғы кезеңдегі халықаралық қатынастардың тарихы Бірінші дүниежүзілік соғыс аяқталғаннан бастап қазіргі уақытқа дейінгі

					кезеңді қамтиды. Пән Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейін халықаралық жағдайды тұрақтандыру процестері болған кездегі тарихи оқиғаларды қарастырады. Бұл үшін жеңімпаз елдер барлық бағытта, соның ішінде халықаралық саясатта көшбасшы болуға тырысты. Пән БҰҰ құруды Екінші дүниежүзілік соғыс тәжірибесінің нәтижесі ретінде қарастырады, соның арқасында XX ғасырдың екінші жартысы мен XXI ғасырдың басында халықаралық құқық қағидастарына негізделген қауіпсіздік жүйесі сақталады. Білу: жаһандық процестердің логикасын білу және түсіну және халықаралық қатынастардың дүниежүзілік саяси жүйесінің қазіргі заманның тарихи, экономикалық және құқықтық шарттылығында дамуы. Меңгеру: әлеуметтік маңызы бар проблемалар мен процестерді талдай білу; халықаралық қатынастар тарихының ұғымдық тілін меңгеру; XX-XXI ғасырлардағы халықаралық қатынастар тарихы бойынша негізгі оқиғаларды талдай және түсіндіре білу. Дағды: кәсіби міндеттерді шешу үшін әртүрлі көздерден алынған ақпаратпен жұмыс; ақпаратты алудың, сақтаудың, өңдеудің негізгі әдістері, тәсілдері мен құралдары; негізгі теориялық, саяси білім, дүниежүзілік және отандық тарих негіздері, ғылыми білімді зерттеулерде қолдану әдістері; алған білімдерін практикада пайдалану қабілеті; объектілерді зерттеу әдістемесі; оқу, ғылыми, көркем емес әдебиет.
11	Қазақстанның физикалық географиясы	5	Жалпы Жертану	МАК	Мазмұны: Қазақстан аумағындағы физика-географиялық жағдайды оқытады.

				Аумақтың, рельефтің, климаттың, ішкі сулардың, топырақ-өсімдік жамылғысының, жануарлар дүниесінің және Қазақстанның табиғи аймақтарының геологиялық құрылымының ерекшеліктерін, Қазақстан Республикасының құрлықішілік жағдайының әртүрлі таксономиялық дәрежедегі туыстық кешендердің дифференциациясына әсерін зерттейді. Білу: Физикалық-географиялық дифференциация және антропогендік факторлардың табиғи кешендерге әсері. Меңгеру: Қазақстан аумағындағы физика-географиялық жағдайды талдай білу, аумақтың геологиялық құрылымын, рельефін, климатын, ішкі суларын, топырақ-өсімдік жамылғысын, жануарлар дүниесін және Қазақстанның табиғи аймақтарын білу. Жергілікті, аймақтық деңгейде қоғам өмірін ұйымдастырудың кеңістіктік экономикалық құрылымдары мен аумақтық формаларының заңдылықтарын қалыптастыру Дағды: Қазақстан Республикасының құрлықішілік жағдайының әртүрлі таксономиялық дәрежедегі отандық кешендерді саралауға әсерін сипаттау.
11	Қазақстан табиғатын зерттелу тарихы	5	Геология және геоморфология негіздері	Мазмұны: Пән Қазақстан аумағының табиғатын зерттеу тарихын, негізгі табиғи елдің әртүрлі аудандарының заңдылықтары мен аймақтық физикалық-географиялық ерекшеліктерін зерттейді; қазақ жері туралы алғашқы географиялық мәліметтерді, XVI-XIX ғасырлардағы Қазақстанның физикалық-географиялық зерттеулерін, заманауи зерттеулерді зерттейді

					Білу: Қазақстан аумағының табиғи жағдайларын қалыптастырудың ерекшеліктері мен заңдылықтарын; олардың тұтастай және жекелеген өңірлер бойынша қалыптасуының географиялық заңдылықтарын. Меңгеру: Қазақстан аумағындағы геологиялық құрылысты, рельефті, климатты, ішкі суларды, топырақ-өсімдік жамылғысын, жануарлар дүниесін және табиғи аймақтарды сипаттай білу. Дағды: Қазақстан аумағын физикалық-географиялық аудандастыру жолдарын анықтау; Қазақстан табиғатын тарихи зерттеу әдістемесін меңгеру; Қазақстанның географиялық және тарихи даму модельдерін салыстыру.
12	Қазақстанның экономикалық және әлеуметтік географиясы	6	Жалпы жертану	Геоглоболистика және табиғатты пайдалану	Мазмұны: Ол халық пен экономиканың орналасуын, яғни қоғамның аумақтық ұйымдастырылуын, түсініктерін, теорияларын, зерттеу әдістерін зерттейді. Пән Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық жағдайын қарастырады. Халықтың құрамын, демографиялық жағдайды және олардың бөлінуін, Қазақстанның өндіріс салаларын және олардың дамуын оқытады. Білу: Бізді қоршап тұрған кеңістіктің ерекшеліктерін, өз елінің табиғатын, мәдениетін, өткені мен бүгінін білу; елдің негізгі аудандарын дамытудың негізгі мәселелері; табиғи ресурстарды ұтымды пайдалану жолдарын табу; Меңгеру: ҚР шаруашылығында түрлі салаларда туындайтын нақты міндеттерді шешуде зерттелетін ғылымның теориялық және әдістемелік негіздерін қолдану; - экономикалық - географиялық

					талдау жасау және анықтау-ҚР Табиғи-ресурстық әлеуетін жоспарлау және басқару. өз елінің шаруашылығын, табиғатын, мәдениетін, өткенін және бүгінін зерделеу негізінде географиялық, экологиялық, экономикалық, геосаяси ойлауды дамытуда практикалық дағдыларды игеру; ҚР күрделі әлеуметтік, экономикалық және экологиялық проблемаларын шешуге кіруге тырысу. Дағды: Өз елінің экономикасын, табиғатын, мәдениетін, өткені мен бүгінін зерттеу негізінде географиялық, экологиялық, экономикалық, геосаяси ойлау; оны қоршап тұрған кеңістікте бағдарлау.
12	Қазақстанның саяси және әлеуметтік географиясы	6	Қазақстанның физикалық географиясы	Геоэкономика және саяси география негіздері	Мазмұны: Студенттерді экономикалық-географиялық пәндерге оқыту мазмұнының негізі мемлекеттердің, оның бөліктерінің немесе жекелеген аймақтардың әлеуметтік, салалық, саяси, экономикалық және аймақтық құрылымы болып табылады. Қазақстанның әлеуметтік-саяси жағдайын зерттейді. Халықтың құрамын, демографиялық жағдайды және олардың бөлінуін, Қазақстанның өндіріс салаларын және олардың дамуын зерделейді. Білу: халықтың құрамы, демографиялық ахуал және олардың таралуы мен Қазақстан өндірісінің салалары және олардың дамуы. Меңгеру: ғылыми міндеттер қою және қоғамда туындайтын проблемаларды шешу үшін қолда бар және жаңа әлеуметтік білімді интеграциялай білуі; қолданбалы және кәсіби проблемаларды, басқару қызметінің проблемаларын және оқытудың және еңбек қызметінің күрделі және болжанбайтын жағдайларында ақпараттық ізденіс

					проблемаларын шеше білуі; білім беру бағдарламасының және өзін-өзі тәрбиелеудің өзіндік траекториясын әзірлеуге, сондай-ақ басқалардың және т. б. Дағды: ҚР Табиғи ресурстарын жоспарлау және басқару әлеуеті. өз елінің экономикасын, табиғатын, мәдениетін, өткенін және бүгінін зерттеу негізінде географиялық, экологиялық, экономикалық, геосаяси ойлауды дамытуда практикалық дағдыларды игеру; оны қоршап тұрған кеңістікте бағдарлау
13	Тарихи география	5	Жалпы жертану	Геоглоболистика және табиғатты тиімді пайдалану	Мазмұны: Тарихи география-тарихи процестің географиялық, кеңістіктік жағының негізгі сипаттамаларын зерттейтін тарих ғылымының саласы. Ол тарихи оқиғалар мен құбылыстар туралы біздің идеяларымызды нақтылайды, оларды белгілі бір аумақтармен байланыстырады, адамзаттың тарихи өткенінің географиясын, соның ішінде табиғат пен қоғамның өзара әрекеттесуі мен өзара әсерін зерттейді. Басқаша айтқанда, Тарихи география-бұл белгілі бір аумақтың халқының тарихи дамуының белгілі бір кезеңіндегі географиясы Білу: Тарихи география бойынша нақты деректер, жекелеген тарихи орындардың географиялық сипаттамалары. қоғамның дамуындағы географиялық ортаның шынайы рөлі, тарихи процестің географиялық, кеңістіктік жағының негізгі сипаттамаларын зерттейтін тарих ғылымының саласы. Меңгеру: Тарихи ғылымда және пәнаралық зерттеулерде География туралы мәліметтерді, тұжырымдамалық аппаратты қолдану. Географиядағы тарихты

				зерттеудің теориялық және әдіснамалық тәсілдерін анықтау және қолдану.Тарихи оқиғалар мен құбылыстар туралы біздің идеяларымызды нақтылау, оларды белгілі бір аумақтармен байланыстыру, адамзаттың тарихи өткенінің географиясын, соның ішінде табиғат пен қоғамның өзара әрекеттесуі мен өзара әрекеттесуін зерттейді. Басқаша айтқанда, Тарихи география-бұл халықтың тарихи дамуының белгілі бір кезеңіндегі белгілі бір аумақтың географиясы Дағды: Зерттеу жұмысында географиялық білімді қолдану бойынша; ғылыми-зерттеу және педагогикалық қызметте алған білімдерін пайдалануда құзыретті болу.
13	Географиялық ашулар тарихы	5	Қазақстан табиғатын зерттелуі тарихы	Геоглоболистика және табиғатты пайдалану Мазмұны: Бұл пән материктердің, олардың жеке бөліктері мен аймақтарының ашылуына байланысты бізді қоршаған әлемнің шекарасын кеңейту тізбегін қарастырады, студенттерді ашылу хронологиясымен, ең көрнекті және әйгілі саяхатшылардың өмірбаяндарымен, белгілі бір ірі экспедициялардың мақсаттарымен, міндеттерімен және маршруттарымен таныстырады, Географияны ғылым ретінде дамыту үшін әлемдік экспедициялардың маңыздылығын көрсетеді., елдердің сауда-экономикалық байланыстарын кеңейту, сауда орталықтарының пайда болуы. Білу: географиялық ашылулардың хронологиясы және олардың мақсатына толық сипаттама беру. Алғашқы саяхатшылардың зерттеулері туралы. ғылыми-техникалық прогреске, ғарыштық түсірілімге байланысты заманауи географиялық жаңалықтардың идеясын білу; бұрынғы ашылу

					тарихының проблемалары туралы түсінікке ие болу; заманауи карталар жасау. Меңгеру: әлем картасында бүкіл әлем бойынша ұлы саяхатшылардың маршруттық қозғалыстарын көрсетіңіз. Испан және португал саяхатшыларының зерттеулерін ажыратыңыз. қазіргі заманғы зерттеу процестері туралы түсінікке ие болу, елдің аумағын ашу мен зерттеудің жалпы кезеңдерімен, геологиялық тарихтың қалыптасу кезеңдерімен және органикалық өмірдің дамуымен таныс. Дағды: әр түрлі нақты материалдарды жалпылау және талдау әдістері; зерттеу жұмысындағы географиялық білімнің ұлы саяхатшылары; ғылыми-зерттеу және педагогикалық қызметте алған білімдерін қолдануға құзыретті болу. Күнделікті өмірде және болашақ кәсіби қызметке дайындық процесінде географиялық білім мен дағдыларды пайдалануды меңгеру; тіршілік әрекетін қамтамасыз етуде және қоршаған орта жағдайларына бейімделуде.
14	Ғылыми зерттеу негіздері	5	Археология	МАК	Мазмұны: "Ғылыми зерттеу негіздері" пәні студенттерді ғылыми-зерттеу жұмысының ерекшеліктерімен таныстыруды, ғылыми-зерттеу процесінің логикасын түсінуді, ғылыми-зерттеу жұмысының әдістерін меңгеруді, ғылыми әдебиеттермен жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыруды қамтиды. Пән студенттерде ғылыми зерттеу процесінде қолдануға қажетті теориялық және практикалық білім, білік және дағды жүйесін қалыптастырады. Білу: ғылыми зерттеу логикасы, ғылыми жұмыстың рәсімдері мен деңгейлерін; ғылыми зерттеу

				әдістерін, оларды қолдану саласы мен ерекшеліктерін, ғылыми зерттеулердегі дүниетанымдық ұстанымдардың маңызын; ғылымның, ғылыми бағыттар мен ғылыми нәтижелердің мәнін; ғылыми зерттеулерді жүзеге асыруға арналған негізгі теориялық ережелер, заңдар, принциптер, терминдер, ұғымдар, процестер, әдістер, технологиялар, құралдар, операциялар ғылыми зерттеулердің нәтижелерін ресімдеу, семинарлар мен конференцияларға ғылыми баяндамаларды, жарияланымдарды дайындау жөніндегі стандарттар мен нормативтер; ғылыми ой мен шығармашылықтың жалпы әдіснамасы; ғылыми зерттеулердің нәтижелерін сынақтан өткізу рәсімдері. Меңгеру: ғылыми зерттеудің объектісі мен нысанасын белгілеу, проблемаларды қою, фактілерді іздеу, гипотезалар мен олардың дәлелдерін құру; негізгі әдіснамалық және дүниетанымдық проблемаларды бағдарлау; ғылыми проблемаларды қою және шешу рәсімін орындау; таңдалған тақырыптың өзектілігін негіздей білу, ғылыми-зерттеу қызметі барысында туындайтын міндеттерді тұжырымдай және шеше білу, зерттеудің қажетті әдістерін таңдау және қолдану олар, жеке жұмыс жоспарын құру; ғылыми зерттеу үшін материалды таңдау (дипломдық эссе, әдебиеттерді жүйелеу, әртүрлі ақпарат көздерімен жұмыс істеу, библиографиялық тізімдер жасау, теориялық білімді қолдану. ғылыми жұмыстың (дипломдық рефераттың) құрылымын құру, міндеттер қою және оларды шешу жолдарын табу, ғылыми жұмыстың (дипломдық рефераттың) компьютерлік
--	--	--	--	--

					орналасуын орындау, ауызша сөйлеуді жүзеге асыру. Дағды: ғылыми тақырыпты таңдау, ақпаратты жинау және өңдеу дағдылары, ғылыми әдебиеттерді жинақтаудың негізгі ережелері, ғылыми зерттеулерді жүргізу әдістемесі; кәсіби лексика; тұжырымдамалық-категориялық аппарат, материалды ұсыну мәдениеті және ғылыми полемика дағдылары, ғылыми мәтінді құру процесінде ғылыми әдебиеттерді пайдалану, ғылыми зерттеулерді жоспарлау және ұйымдастыру әдістерін зерделеу; ғылыми зерттеулердің бастапқы кезеңдерін жүргізу, қажетті библиографиялық жарияланымдарды іріктеу дағдыларымен жүзеге асырылады.
14	Ғылыми зерттеудің теориясы мен әдістемесі	5	Археология	МАК	Мазмұны: Пән ғылым философиясының құрамдас бөліктерінің бірін құрайды, ғылыми таным әдіснамасының мәселелерін, оның ішінде ғылымға тән әдістер мен әдістерді жіктеуді қарастырады және оны танымның, нақты әлемді түсінудің басқа тәсілдерінен ажыратады; бар білімді талдау әдістері мен ғылыми зерттеу әдістерін қамтиды. Білу: ғылыми зерттеу теориясы мен әдіснамасының негізгі ұғымдарын және ғылыми білімді, ғылыми пәндердің қалыптасуы мен даму заңдылықтарын қалыптастыруды; ғылымның ұйымдастырылуы мен жұмыс істеуінің негізгі модельдерімен, үлгілерімен және принциптерімен жұмыс істеуді; Меңгеру: зерттеудің теориялық әдістерін таңдау, ғылыми-зерттеу қызметінде туындайтын және терең кәсіби білімді талап ететін оларды жетілдіре отырып, жаңа әдістер жасау; ғылыми зерттеулердің теориясы мен әдіснамасы, жаратылыстану, әлеуметтік-гуманитарлық және

					техникалық білім әдіснамасы негізінде қазіргі заманғы теория мен практиканың өзара тиімділігіне сараптама жүргізу; Дағды: ғылыми тезистер жазу, конференцияларда, дөңгелек үстелдерде, пікірталастар мен пікір алмасуларда өз ойларын тұжырымдау, ғылыми зерттеулер жүргізу және ғылыми зерттеулердің теориясы мен әдіснамасы бағытында базалық білімді талап ететін ғылыми-педагогикалық қызметпен айналысу.
--	--	--	--	--	---

КӘСІПТЕНДІРУ ПӘНДЕРІ

Таңдаулы пәндер (ТП)

1	Геология және геоморфология негіздері	4	Жалпы Жертану	Материктер мен мұхиттардың физикалық географиясы	Мазмұны: Жердің планета ретінде пайда болуы мен дамуы мәселелерін зерттейді. Жер ғарыштық дене ретінде. Жердің физикалық параметрлері: пішіні, мөлшері, массасы, тығыздығы. Жердің геосфералары және оның ішкі құрылымы - жер қыртысы, мантия, ядро. Жер қабықтарының физика-химиялық ерекшеліктері мен параметрлерін сипаттау. Жер қыртысының түрлері: континенталды және мұхиттық. Жердің планета ретінде пайда болуы мен дамуын, жердегі физикалық және химиялық процестерді анықтай алады. Жер беті рельефінің құрылымы, пайда болуы және дамуы, қазіргі экзогендік процестер, рельефті өзгертетін антропогендік факторлар, орогенездің (тау түзілу) негізгі кезеңдерін талдау туралы ақпарат береді. Жер планетасының бетіндегі эндогендік және экзогендік процестер, Жер бедерінің геологиялық құрылымын анықтау, экзогендік және эндогендік факторлардың әсері оқытылады. Білу: геология мен геоморфологияның негізгі терминдері мен ұғымдары;
---	---------------------------------------	---	---------------	--	---

				Жердің ішкі құрылымы, шығу тегі, даму шарттары және қазіргі құрылымы, жер қыртысының қалыптасуы мен эволюциясының шарттары, оның құрылымы мен құрамы сыртқы қабықтармен өзара әрекеттесуде: гидросфера мен атмосфера; рельефтің морфологиялық және генетикалық түрлері; геохронологиялық шкала; жер қыртысының қалыптасуының эндогендік және экзогендік процестері және тау жыныстары мен минералдардың жіктелуі; геологиялық білімді практикалық қолданудың басқа салалары туралы түсінікке ие болу; литосфераның рельефі мен заттарының адамның қоныстануы мен экономикалық қызметіндегі маңызы туралы. Меңгеру: литосферада ең көп таралған тау жыныстары мен минералдарды анықтау; карталар мен суреттер бойынша аумақтың орогидрографиялық сипаттамасын жасау; бұрғылау ұңғымаларының деректері бойынша геологиялық-геоморфологиялық профильдер салу; рельефтің ерекше генетикалық типтерін және негізгі рельеф түзуші процестерді анықтау және сипаттау және осы негізде аумақ рельефінің дамуы мен оны шаруашылық пайдаланудың әртүрлі тәсілдері кезінде геожүйелердің жұмыс істеуіне болжам жасау. Дағды: геология саласындағы зерттеу және практикалық жұмыстың әдістері мен әдістерін қолдану: рельефтің морфологиясын сипаттау, рельефтің генезисі мен салыстырмалы жасын анықтау, ең көп таралған тау жыныстарын, минералдарды сипаттау, морфолитогендік негіздің геожүйелер мен олардың компоненттерінің таралуына, құрылымы мен жұмысына,
--	--	--	--	--

					сондай-ақ қоныстануға және экономикалық қызметке әсерін талдау принциптерін түсіну.
1	Палеогеография	4	Жалпы Жертану	Қосалқы тарихи пәндер	Мазмұны: Палеография тарихи дереккөзді жан-жақты зерттеуге ықпал ететін қосалқы тарихи пәндерге жатады; ежелгі және қазіргі заманғы қолжазба мәтіндерінің сыртқы белгілерін зерттейді; палеографияны білу таным процесіне қажетті сенімділікті хабарлайды, қолжазба мәтіндерін оқуға, олардың жасалу орны мен уақытын анықтауға мүмкіндік береді, құжатта хабарланған ақпаратты дұрыс түсінуге, оның өзіндік және түпнұсқалық дәрежесін анықтауға көмектеседі. Білу: литосфера, биосфера, атмосфера және гидросфера эволюциясының негізгі кезеңдері литосфера, БиоСфера, гидросфера ғылымындағы қазіргі тенденциялар олардың терминологиясы, географиялық қабықты қалпына келтірудің оңтайлы кешенді әдістері; плейстоцен мен голоценнің табиғи жағдайлары туралы идеялардың қалыптасуын, олардың алуан түрлілігі мен күрделі өзара әрекеттесуін, себептерін, жалпы заңдылықтары мен олардың уақытша дамуының аймақтық ерекшеліктерін білу; Меңгеру: ғылыми, шаруашылық, ғылыми-педагогикалық міндеттерді шешуде алған білімдерін қолдану; палеогеографиялық бақылауларға талдау жүргізу, есептеулер жүргізу, палеогеографиялық карталар жасау; алынған нәтижелерді талдау және қорытындылау және кешенді палеогеографиялық сипаттамалар жасау; адамның пайда болуы мен эволюциясы, оның ғаламдық бастапқы қоныстануы, материалдық мәдениеттердің дамуы, адам мен қоршаған

				ортаның коэволюциясы туралы білім алу және олардың адам мен адамзат қоғамы эволюциясының әртүрлі кезеңдеріндегі қарым-қатынастары; Дағды: табиғаттағы қазіргі тенденцияларды байқау, талдау және түсіндіру; арнайы құжаттаманы түсіну және талдау; геологиялық өткен және қазіргі кездегі климаттық өзгерістерді салыстыра білу; палеогеографиялық материалдармен (карталармен, схемалармен, диаграммалармен) жұмыс істеудің практикалық дағдыларын игеру, өткен дәуірлердің табиғи жағдайларының материалдық куәліктерімен жұмыс істеу.
2	Материктер мен мұхиттардың физикалық географиясы	5	Жалпы Жертану, Геология және геоморфология негіздері	Мазмұны: Экономикалық және әлеуметтік географияны зерттеу үшін аймақтық физика-географиялық курстардың маңыздылығын зерттейді. Құрлықтар мен мұхиттар-ең ірі табиғи нысандар. Әлемнің бөліктері. Құрлықтар мен мұхиттардың физика-географиялық орналасуын зерттеу. Ол материктер мен мұхиттардың пайда болу процесін, жұмылдыру теориясын, жер плиталарының орналасуы мен қозғалысын, ішкі суларды, климат пен топырақ жамылғысын қарастырады. Экономикалық және әлеуметтік Географияны зерттеу үшін аймақтық физика-географиялық курстарды зерттеу Білу: континенттер мен мұхиттардың ландшафттарының әртүрлілігін анықтайтын ландшафт қалыптастырушы факторлардың басымдығы; құрлық пен Дүниежүзілік мұхиттың ірі аймақтарының табиғи-ресурстық әлеуеті, оны заманауи игеру, қорғау және пайдалану перспективалары.

					Меңгеру: табиғи орта компоненттерінің өзара тәуелділігін, өзара байланысты және иерархиялық бағынышты біртұтас табиғи антропогендік жүйелерден тұратын материктердің табиғи кешендерінің аймақтық–белдік және Секторлық құрылымын анықтау. Дағды: оқыту, зерттеу қызметі процесінде алған құзыреттіліктерін көрсету және оларды жаңа проблемалық жағдайда қолдану, география ғылымдарының тұжырымдамалық-категориялық аппаратын пайдалану; табиғи және табиғи-антропогендік геожүйелердің қалыптасуының, дамуы мен саралануының жаһандық және өңірлік заңдылықтары туралы білім;
2	Метеорология климатология негіздермен	5	Жалпы Жертану	Геоглоболист ика және табиғатты пайдалану	Мазмұны: Курс жердің ауа-райы мен климатын құрайтын физикалық процестер мен географиялық факторлар туралы, оның ішінде адамның іс-әрекетіне байланысты түсінік береді. "Метеорология климатология негіздерімен" курсында жаһандық климат "атмосфера - Мұхит - жер - криосфера - биосфера" жүйесі арқылы өтетін жағдайлардың статистикалық жиынтығы ретінде қарастырылады. Білу: климат түзуші факторлар және олардың сипаттамалары, ылғал айналымы және атмосфералық айналым. Климаттың географиялық факторлары, географиялық климаттың әсері. Жер-атмосфера жүйесінің жылу балансы. Топырақ пен су объектілерінің жылу режиміндегі айырмашылық. Жылдық амплитудасы ауа температурасы және климаттың континенталдылығы. Ауа

					температурасының жылдық инсульт түрлері. Бүгінгі таңда өзекті мәселелер туралы толық ақпарат: озон қабатының енуі," парниктік эффект", климаттың жаһандық жылынуын тудыратын факторлар және оған қарсы шаралар. Метеорология және климатология, ауа-райы және климат туралы ұғымды білу. Жер туралы ғылымдар жүйесіндегі ғылым туралы ереже. Меңгеру: бұлттағы оптикалық құбылысты анықтау. Бұлттардан жауатын жауын-шашынның шығуын анықтаңыз. Третьяковтың жауын-шашын мөлшерін өлшеңіз. Жауын-шашынның қарқындылығын плювиограф таспасы арқылы анықтаңыз. ара шаруашылығын зерттеудің құралдары мен технологияларын білумен қатар, оның нәтижелері бойынша болжау. Метеорология және климатология әдістерін анықтау. Метеорология мен климатологияның дамуының негізгі кезеңдерін табыңыз. Дағды: ауа-райы мен климаттың негізгі элементтері және олардың бір-бірімен өзара әрекеттесу заңдылықтары. Статистикалық талдауды бақылау және эксперименттер. Мәселелерді шешу
3	Археология	5	Ежелгі дүние тарихы Ежелгі Қазақстан тарихы	Ғылыми зерттеу негіздері	Мазмұны: Археология курсы оқу пәні ретінде материалдық дерек көздері бойынша адамзаттың тарихи өткенін зерттеу пәні мен әдіснамасы ұғымын қарастырады. Студенттер археологияда өндіріс құралдары мен олардың көмегімен жасалған материалдық заттар: ғимараттар, қару - жарақтар, тұрмыстық заттар, түрлі әшекейлер мен өнер туындылары-адамның жұмысының нәтижесі болып табылатын материалдық көздер кешенін зерттейді.

					Білу: ежелгі және ортағасырлық тарихи кезеңдердегі қоғамның дамуының негізгі кезеңдері мен заңдылықтарын, тарихи дәуірлердің хронологиялық шеңберлерін, әлемдік тарихи процестің ғылыми кезеңділігінің критерийлерін; тарихи ғылымның негізгі терминологиясын, тарихи процестер мен құбылыстардың мәнін түсінудің негізгі тәсілдерін; археологияның қалыптасу және даму тарихын, ғылым ретіндегі міндеттері мен әдістерін, тарих ғылымдары жүйесіндегі археологияның орнын, тарихтың археологиялық кезеңділігін, археологиялық ескерткіштердің типологиясын, археологиялық зерттеудің негізгі кезеңдерін, археологиялық ескерткіштерді зерттеу және зерттеу әдістерін білу қажет; Меңгеру: тарихи құбылыстар мен процестерді олардың экономикалық, саяси, мәдени көріністерінде талдау және мазмұнды түсіндіру; тарихи процесті зерттеуге өркениеттік көзқарас туралы білім мен түсінікті қолдану, өркениеттердің әртүрлі түрлерінің күрделі тәуелділік жүйесі мен сабақтастығын анықтау, мемлекеттіліктің тарихи нысандарының қалыптасуы мен даму тетіктерін, мемлекеттік-құқықтық институттардың, отырықшы және көшпелі өркениеттердің эволюциясын түсіндіру; археологияның теориялық аспектілері туралы білімді оқу археологиялық практикасы процесінде, далалық зерттеу әдістерін қолдану, археология ескерткіштерін анықтау және тану, далалық құжаттаманы рәсімдеу, археологиялық ескерткіштерді белгілеу;
--	--	--	--	--	--

					Дағды: тарихи пәндердің категориялық - тұжырымдамалық аппаратын игеру; әртүрлі тарихи кезеңдердегі қоғамның дамуының негізгі кезеңдері мен заңдылықтарын тарихи талдау әдістерін анықтау; тарихи дереккөздер мен құжаттарды талдау негіздерін, ғылыми зерттеулер мен жарияланымдардың негіздері мен жүйелілігін қолдану; археологиялық ғылымның терминологиясын, қазба зерттеулерінің техникасын, құрал-саймандармен жұмыс істеу, далалық лагерьді жайластыру, жинау және өңдеу, консервациялау дағдыларын меңгеру археологиялық олжалар, археологиялық ескерткіштерді өлшеу және картаға түсіру, өткенді қайта құру;
3	Қазақстанның археологиясы	5	Ежелгі Қазақстан тарихы	Ғылыми зерттеудің теориясы мен әдістемесі	Мазмұны: Пән қазақ археологиялық ескерткіштерін зерттеуге ғылыми үлес қосқан В.В. Бартольд, В. В. Радлов, Ш. Ш. Уәлиханов бастау алған Қазақстан археологиясының қалыптасуы мен дамуын қарастырады. Сондай-ақ, қазақстандық археология кеңес дәуірінде, Қазақ КСР ҒА жүйесінде Ә.х. Марғұлан археология бөлімінің басшысы болған кезде қарастырылады. Қазіргі заманғы Қазақстандық археологиялық мектеп Ұлы даланың материалдық мәдениеті тарихы мәнмәтініндегі өз зерттеулерінің нәтижелерімен сипатталады. Білу: Қазақстан тарихының ежелгі кезеңіндегі қоғам дамуының негізгі кезеңдері мен заңдылықтарын, тарихи дәуірлердің хронологиялық шеңберін, әлемдік тарихи процестің ғылыми кезеңділігінің өлшемдерін; тарихи ғылымның базалық терминологиясын, тарихи

					процестер мен құбылыстардың мәнін түсінудің негізгі тәсілдерін білу; археологияның қалыптасу және даму тарихы, ғылым ретіндегі міндеттері мен әдістері мен Қазақстан археологиясының тарих ғылымдары жүйесіндегі орның, Қазақстанның археологиялық ескерткіштерін зерттеу тарихын, Ежелгі және ортағасырлық Қазақстан тарихының археологиялық кезеңділігін, Қазақстан аумағындағы археологиялық ескерткіштердің типологиясын, археологиялық зерттеудің негізгі кезеңдерін, археологиялық ескерткіштерді зерттеу және зерттеу әдістерін білу; Меңгеру: тарихи құбылыстар мен процестерді олардың экономикалық, саяси, мәдени көріністерінде талдау және мазмұнды түсіндіру; Қазақстан аумағындағы тарихи процесті зерделеуге өркениеттік тәсіл туралы білім мен түсінікті қолдану, Қазақстан мен Орталық Азия аумағындағы өркениеттердің әртүрлі түрлерінің күрделі тәуелділіктері мен сабақтастығы жүйесін анықтау, мемлекеттіліктің тарихи нысандарының қалыптасуы мен даму тетіктерін, мемлекеттік-құқықтық институттар, отырықшы және көшпелі өркениеттер мен оқу археологиялық практикасы процесінде археологияның теориялық аспектілері туралы білімді, далалық және зертханалық зерттеу әдістерін қолдану, археология ескерткіштерін анықтау және тану, далалық құжаттаманы ресімдеу, Қазақстанның археологиялық ескерткіштерін даталау; Дағды: тарихи пәндердің категориялық - тұжырымдамалық аппаратын; Қазақстанның ежелгі және
--	--	--	--	--	---

					ортағасырлық кезеңдеріндегі қоғамның дамуының негізгі кезеңдері мен заңдылықтарын тарихи талдау әдістерін; тарихи дереккөздер мен құжаттарды талдау негіздерін меңгеру, ғылыми зерттеулер мен жарияланымдарды жүйелеу және негіздерін меңгеру; археологиялық ғылым терминологиясы, қазба зерттеулерінің техникасы, құрал-сайманмен жұмыс істеу, далалық лагерьді жайластыру, археологиялық олжаларды жинау және өңдеу, консервациялау, Қазақстан аумағындағы археологиялық ескерткіштерді өлшеу және картаға түсіру, өткенді реконструкциялау дағдылары;
4	Туризм және өлкетану негіздері	4	Картография топография негіздерімен	Геоглоболистика және табиғатты тиімді пайдалану	Мазмұны: Туризм және өлкетану негіздері пәнінде-өлкені, физикалық және рухани даму, сауықтыру, дербестікке, еңбек және қолданбалы дағдыларға баулу қарастырылады. Оқытудың ғылыми деңгейін арттыруда "туризм және өлкетану негіздерінің" маңызы зор. Өлкетану, туған жер туралы халықтық білім ретінде сонау ерте кезде қалыптасқан. Әлемнің барлық халықтарында барлық уақытта қоршаған ортаны, оның табиғатын, өткен және қазіргі өмірін жақсы білетін адамдар болған. Осылайша, "Туризм және өлкетану негіздері" пәнін оқыту өзекті міндет болып табылады. Білу: туристік-өлкетану жұмысының негізгі әдістерін; өлкетанудың негізгі көздерін; туристік-өлкетану жұмысы ұйымдарының негізін және өлкетану объектілерін, сондай-ақ өлкетану көздерін пайдалануды; жорықтардың жіктелуін, туризм түрлері және олардың ерекшеліктері мен даму перспективалары туралы ұғымды. Меңгеру:

					туристік-өлкетану жұмысын ұйымдастыру; табиғат объектілері мен процестеріне бақылау жүргізу; өлкетану объектілері ретінде өлкетану көздерін пайдалану. Маршрут құрыңыз және оның дамуын сипаттаңыз. Санатсыз туристік жорық ұйымдастыру. Туристің міндеттерін бөлу. Жеке, топтық, арнайы туристік жабдықтарды ұйымдастырыңыз. Дағды: туристік-өлкетану жұмысын реттеу бойынша туристік-өлкетану жұмысының көп қырлы аспектілері туралы білімдерін көрсету. Туристік жорық жүргізу арқылы. Кемпинг туралы есеп беріңіз. Туристер үшін оқыту және нұсқау беру негіздері.
4	Қазақстанның мемлекеттік қорықтары	4	Қазақстан табиғатын зерттелуі тарихы	Қоршаған ортаны қорғау	Мазмұны: Қазақстандағы ерекше қорғалатын аумақтарды ұйымдастырудың негізгі ұғымдары мен принциптерін зерделейді, ел қорықтарына сипаттама береді. Ерекше қорғалатын табиғи аумақтарды ұйымдастырудың теориялық негіздерін береді; Қазақстан Республикасы қорықтарының физикалық-географиялық сипаттамасын береді; ұлттық парктердің физикалық-географиялық сипаттамасын береді Қазақстан Республикасының; табиғи ескерткіштерге, қорықтарға, резерваттарға сипаттама береді; Қазақстандағы қорық ісін жақсарту жөніндегі практикалық ұсынымдарды оқытады. Білу: Қазақстанның мемлекеттік қорықтары, Қазақстанда ерекше қорғалатын аумақтарды ұйымдастырудың негізгі ұғымдары мен қағидаттары, ел қорықтарының негізгі сипаттамасы, ерекше қорғалатын табиғи аумақтарды ұйымдастырудың теориялық

					негіздері; Қазақстан Республикасы қорықтарының физикалық-географиялық сипаттамасы Меңгеру: Қазақстан Республикасының Ұлттық парктеріне физикалық-географиялық сипаттама беру; ерекше қорғалатын табиғи аумақтарды ұйымдастырудың теориялық негіздерін сипаттау. Дағды: табиғи табиғи процестерді адам қызметінің әсерінен болатын процестермен салыстыру үшін қол тигізбеген табиғат эталондары болып табылатын географиялық және биологиялық стационарларда - мемлекеттік қорықтарда оқыту жүргізу үшін Қазақстанға қорық ісін жақсарту бойынша практикалық ұсыныстарды игеру.
5	Қосалқы тарихи пәндер	5	Археология	МАК	Мазмұны: Қосалқы тарихи пәндер тарихи дереккөзді жан-жақты зерттеуге, оның пайда болуы туралы максималды ақпарат алуға ықпал ететін ғылымдарды біріктіреді. Әрқайсысының өзіндік зерттеу саласы бар және белгілі бір көз түрінің сыртқы сын мәселелерін шешу үшін нақты әдістер мен техникалық әдістерді әзірлейді. Білу: арнайы тарихи пәндердің пайда болу және даму тарихы, олардың қалыптасу кезеңдері қазіргі жағдайы; зерттелетін пәндердің негізгі ұғымдары, олардың ерекшеліктері мен оқу процесінде қолданылуы; әрбір арнайы тарихи пәнді зерттеу, қазіргі заманғы тарихи ғылымның тәртіптік құрылымының ерекшеліктері және ондағы арнайы тарихи пәндердің орны; Меңгеру: көздермен жұмыс жасау процесінде арнайы тарихи пәндерді зерттеудің негізгі әдістерін қолдану; арнайы тарихи пәндерді зерделеу кезінде алынған мәліметтерді талдау және оларды

					нақты тарихи процеспен байланыстыру, тарихи проблемаларды талдау, себеп-салдарлық байланыстар орнату; тарихи дереккөздер, себеп-салдарлық байланыстар орнату; палеографиялық, метрологиялық және хронологиялық материалдармен салыстырылатын тарихи процестер мен оқиғалардың ортақ белгілері мен айырмашылықтарын анықтау Дағды: тарихи зерттеулердің теориясы мен әдістерін жалпы кәсіби біліммен; негізгі тарихи ақпаратты түсіну, сыни тұрғыдан талдау және баяндау қабілетімен; оқу және оқу-әдістемелік әдебиеттермен, тарихи дереккөздермен (заттай және жазбаша) жұмыс істеу дағдылары; археологиялық, мұрағаттық және музейлік практикалардан өту үшін қажетті теориялық білімдері; мұрағаттық құжаттарды іріктеу және жүйелеу принциптері мен әдістерін қолдану білу;
5	Деректану және тарихнама	5	Археология	МАК	Мазмұны: Пән тарихи дереккөздер туралы ғылым ретінде деректану теориясы мен әдіснамасын кешенді зерттеуге, оның гуманитарлық ғылымдар жүйесіндегі орнына бағытталған; пәннің маңызды құрамдас бөлігі адамзат қоғамының дамуы туралы білімді жинақтау процесін, тарихи ойдың эволюциясын, тарихшылардың еңбектерін, тұжырымдамаларын, оларды негіздеу мен дәлелдеуді, тарихи білімнің болу жағдайларын, ғылыми зерттеулерді ұйымдастыруды, тарих ғылымының дамуына мемлекет саясатының әсерін түсіндіретін тарихнама болып табылады. Білу: деректану теориясы мен әдіснамасының негіздерін, тарихи дереккөздерді жіктеу және

					жүйелеу негіздерін, тарих бойынша дереккөздердің негізгі кешендерін, тарихи дереккөздерді зерттеу әдісінің жалпы ғылыми және тарихи әдіснамадан өзара тәуелділігін; тарихнаманың қалыптасуы мен даму кезеңдерін, тарихтың әртүрлі кезеңдеріндегі тарихи білімнің даму деңгейін, тарихнаманың негізгі ұғымдарын; қазіргі тарихнамадағы негізгі бағыттарын, олардың теориялық негіздері мен әдістерінің ерекшеліктерін, оның дамуының әртүрлі кезеңдеріндегі тарих ғылымының дәстүрлері мен мәселелерін, тарих ғылымының дамуындағы тарихнамалық және деректанулық зерттеулердің орны, тарихнама мен деректанудың өзара байланысын, тарих саласындағы тарихи дереккөздермен және тарихнамалық әдебиеттермен жұмыс туралы идеялар және әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдардың сабақтас салаларын, тарих ғылыми тарихнамалық және деректану мектептері мен бағыттарын қалыптастыру; Меңгеру: зерттелетін мәселе бойынша тарихнамалық әдебиеттер мен тарихи дереккөздерді анықтау, жіктеу және жүйелеу, тарих ғылымының дамуындағы тарихнамалық және деректанулық зерттеулердің орнын анықтау, әлеуметтік-экономикалық, саяси-идеологиялық және мәдени-психикалық детерминанттарды анықтау және талдау, тарихтың әртүрлі кезеңдеріндегі тарихи ойдың дамуын бағалау, тарихи ғылымның эволюциясы мен өзгеруінің ішкі және сыртқы факторларының арақатынасын анықтау ойлар; тарихнама мен деректанудың тарихпен сабақтас ғылымдардағы тарихи білімнің дамуымен байланысын анықтау және қадағалау; зерттеу
--	--	--	--	--	---

					жұмысында деректану және тарихнамалық талдау әдістерін тиімді пайдалану, курстың негізгі теориялық ұғымдарымен еркін жұмыс істеу; Дағды: тарихи дереккөздерді ішкі және сыртқы сынау дағдыларын, деректану және тарихнамалық фактілерді талдау дағдыларын, тарихшылардың тарихи тұжырымдамаларындағы белгілі бір тарихи процестерді бағалау тәсілдеріндегі жалпы тенденцияларды да, бірегейлікті де анықтау дағдылары игеру, тарихнамалық тілдерді түсіндіру және талдау дағдыларын, тарих ғылымының тарихы туралы ақпаратты жинау және талдау дағдыларын игеру, оқытушылық және зерттеу қызметінде алған білімдерін оқу процесінде меңгеру..
6	Дүние жүзінің саяси, әлеуметтік және экономикалық географиясы	5	Картография топография негіздерімен	Геоэкологиялық мониторинг	Мазмұны: Пән нақты мемлекеттердің әлемнің саяси картасындағы саяси-географиялық орнын қарастырады. Саяси шиеленіс аймақтары. Әлем елдерінің әлеуметтік-экономикалық дамуын зерттеу. Этно - діни құрамды, демографиялық жағдайды және әлем елдерінің экономикалық дамуын зерттейді. Ол әр түрлі елдердегі экономика мен халықтың өмір сүру жағдайының көрінісін ашады, олардың дамуының қазіргі кезеңін тереңірек білуге, әлемді нақты елестетуге көмектеседі. Білу: "әлемдік экономика" ұғымының мәні, оның пайда болуын түсіндіретін оның әртүрлі түсіндірмелері мен теориялары; әлеуметтік-экономикалық жүйелердің аумақтық ұйымдарының дамуы мен орналасуының географиялық заңдылықтары; әлемдік экономиканың жетекші

					салаларының жалпы сипаттамасы; - әлем елдерінің қазіргі типологиясы, сондай - ақ әлемнің саяси картасы; - адамзаттың жаһандық мәселелері және оларды шешу жолдары. Меңгеру: әлемдік экономиканың өңірлік құрылымын қалыптастырудағы Халықаралық еңбек бөлінісінің рөлін, сондай-ақ оның әлем елдерінің әлеуметтік-экономикалық дамуына әсерін көрсету; аумақтық әлеуметтік-экономикалық жүйелердің дамуының географиялық заңдылықтарын талдау; қазіргі заманғы демографиялық, этникалық және геосаяси проблемаларды анықтау; Дағды: қазіргі заманның жергілікті, аймақтық және жаһандық проблемаларының географиялық ерекшеліктерін талдау; зерттеу жұмыстарын жүргізу және ғылыми шығармашылықты дамыту үшін әртүрлі әдістерді қолдану;
6	Геоэкономика және саяси география негіздері	5	Картография тарихы	Урбоэкология	Мазмұны: Геоэкономика кеңістікке қатысты экономикалық шындықты қарастырады. Бұл пән homo eonomicus және кеңістік арасындағы өзара әрекеттестікті зерттейді: кеңістіктік факторлардың өндіріс және тауарларды тарату саласына әсері, экономикалық қызметті өрістету үшін кеңістікті пайдалану. Геоэкономика экономикалық шындықты кеңістік ерекшеліктеріне сәйкес қандай әдістерге қол жеткізуге болатындай етіп баяндайды. Саяси география-саяси құбылыстар мен процестердің аумақтық саралануын зерттейтін қоғамдық-географиялық ғылым. Саяси география әр түрлі пәндердің тоғысқан жерінде, көптеген қоғамдық ғылымдармен, бірінші

					кезекте – саясаттану, тарих, әлеуметтану, халықаралық және мемлекеттік құқықтармен тығыз байланысты. Білу: экономикалық географияның негізгі терминдері; жаһандық проблемалардың мәні және олардың өсіп келе жатқан өзектілігі; геоэкономикалық кеңістіктің сипаттамалары. Меңгеру: әлемнің саяси картасымен жұмыс істеу; картосхемалармен және диаграммалармен пайдалану; БАҚ және интернет деректерін пайдалану және қолдану, презентациялар мен баяндамаларды сауатты құрастыру; соңғы жылдары әлемнің саяси картасында болып жатқан өзгерістерді қадағалау. Дағды: этно - діни құрам, демографиялық жағдай және әлем елдерінің экономикалық дамуы туралы соңғы мәліметтер.
7	Геоэкологиялық мониторинг	4	Дүние жүзінің саяси, әлеуметтік және экономикалық географиясы	МАК	Мазмұны: Геоэкологиялық мониторинг-бұл табиғи және антропогенді факторлардың әсер етуі жағдайында қоршаған ортаның жай-күйін бағалау және болжау, кеңістік пен уақыт бойынша тұрақты ұзақ мерзімді бақылаулардың кешенді жүйесі. Бұл табиғи жүйелердің әртүрлі компоненттерінің (литологиялық құрамы, яғни шөгінді жыныстар, олардың құрамы, құрылымы, топырақтың пайда болу деңгейі, жер асты суларының химиялық құрамы мен агрессивтілігі және т.б.) және инженерлік-техникалық объектілердің өзара әрекеттесу процесінде экологиялық процестерін үнемі бақылау жүйесі. Білу: бақылау нәтижелерін жинау, өңдеу және статистикалық талдау принциптері, әдістері мен қағидалары; қоршаған ортаның

					жай-күйін жерүсті химиялық, физикалық және биологиялық талдау әдістемесі, сондай-ақ мониторингтік зерттеулердің қашықтық әдістері; геоэкологиялық мониторингтің әртүрлі түрлері мен жүйелері, оның деңгейлері, мақсаты, мазмұны, құрылымы және ұйымдастыру проблемалары; жерүсті химиялық, физикалық және қоршаған ортаның жай-күйін биологиялық талдау, сондай-ақ мониторингтік зерттеулердің қашықтық әдістері; бақылау нәтижелерін жинау, өңдеу және статистикалық талдау принциптерін, әдістері мен ережелерін; табиғатқа жауапкершілікпен қарауды және оны қорғау жөніндегі белсенді әрекеттерге дайындықты тәрбиелеу. Меңгеру: геоэкологиялық мониторингтің әртүрлі түрлері мен жүйесін, оның деңгейлерін, мақсатын, мазмұнын, құрылымын және ұйымдастыру мәселелерін анықтау; Дағды: экологиялық процестерді тұрақты бақылау жүйесін талдау; табиғатқа жауапкершілікпен қарауды және оны қорғау жөніндегі белсенді әрекеттерге дайындықты көрсету; қоршаған ортаның жай-күйі және оның өзгерістері туралы; жай-күйдің байқалатын және ықтимал өзгеру себебі туралы (Т. е. әсер ету көздері мен факторлары туралы); жекелеген компоненттерге және тұтастай алғанда ортаға жүктемелердің рұқсат етілуі туралы; қолданыстағы биосфералық резервтер туралы.
7	Урбоэкология	4	Геоэкономика және саяси география негіздері	МАК	Мазмұны: Курс қала тұрғындары үшін қолайлы табиғи, психологиялық, әлеуметтік жағдай жасауды қарастыру туралы түсінік береді. Экономикалық деңгейдің өсуіне, экологиялық жағдайдың өзгеруіне

				және қалпына келтіру жолдарына байланысты қала тұрғындарының әлеуметтік жағдайының күрделенуін білу. Білу: Урбанизацияланған аумақтардың пайда болу себептері мен заңдылықтары; қалалардың өсу себептері; қалалық ортаның адамға әсері; урбанизацияның демографиялық мәселелері; қалалардың экологиялық проблемалары; қалалардың табиғи биоценоздарға әсері; урбо - және антропоценоздардың пайда болуы; қалалық ортаның теріс өзгерістері; қалалардың әлеуметтік-экономикалық проблемалары; техногендік апаттар кезіндегі қалалардың осалдығы және экологиялық апаттардың төмендеуінің негізгі жолдары. урбанизацияланған аумақтардағы қауіптер Меңгеру: Қала ортасының теріс өзгерістерін талдау; қалалардың әлеуметтік-экономикалық проблемалары: мониторинг объектілерінің заттай және қашықтықтан байқауларын жүйелеу; өндірістік жұмыстарды жүйелеу (жұмыс түрлері, оларды орындауға қойылатын талаптар, экологиялық мониторинг жүргізу кезінде); ғылыми және әдістемелік әзірлемелерді жүйелеу (байқауларды жоспарлау және жүргізу кезінде, байқаулардың нәтижелерін талдау кезінде қажетті кешенді әдістемелер оларды бағалау, болжау және шешімдер беру); техникалық қамтамасыз етуді жүйелеу (зертханалық жабдық, ақпарат жинауға арналған аппаратура, компьютерлер, техникалық құралдар, көлік, байланыс құралдары және т.б.); бақылау нәтижелерін талдау, сондай-ақ ОЖ күйінің өзгеруін модельдеу және болжау үшін бағдарламалық қамтамасыз етуді жүйелеу.
--	--	--	--	---

					Дағды: қалалардың және қалалық қоныстандыру жүйелерінің экономикалық-географиялық жағдайын бағалау; ішкі және сыртқы байланыстардың алуан түрлілігі, күйлердің динамикасы, өзін-өзі реттеу қабілеті, иерархиялық;
8	Геоглоболистика және табиғатты пайдалану	3	Туризм және өлкетану негіздері	МАК	Мазмұны: Пән глобалистика мен табиғатты пайдаланудың негізгі категориялары мен ұғымдарын, геоглобалистика пәнін, табиғат, қоғам, адам және адам ойлауының даму заңдылықтарын; глобалистиканың адамзат мәдениетіндегі функцияларын, глобалистиканың адам мен қоғам өміріндегі рөлін, әлемнің ғылыми, философиялық және діни суреттерінің негіздерін, глобалистиканың дамуының негізгі кезеңдерін, глобалистика өкілдерінің көрнекті ғалымдарының маңызды мектептері мен ілімдерін зерттейді Білу: глобалистиканың категориялық аппараты; жаһандық процестерді зерттеу әдістемесі; жаһандық әлем туралы ғылымның пайда болу тарихы; Меңгеру: курстың негізгі ұғымдарының мазмұнын ашу; қазіргі жаһанданудың негізгі парадигмаларын сипаттау; болып жатқан жаһандық процестерге өз бағасын беру; адамзат өркениетінің даму проблемаларын талдауға мүмкіндік беретін теориялық білімді меңгеру; қазіргі заманның жаһандық проблемаларын және оларды шешу жолдарын талдау дағдылары; Дағды: жаһандық әлемнің даму тенденцияларын болжау
8	Қоршаған ортаны қорғау	3	Қазақстанның мемлекеттік қорықтары	МАК	Мазмұны: Бұл пән адамның денсаулығы мен өмірі үшін оның қоршаған

					ортасының – табиғи, техногендік, әлеуметтік-экономикалық, мәдени жағдайын қамтамасыз етудің принциптері мен әдістерін жасайды. Тәртіп қоршаған ортаны қорғау және оның ресурстарын ұтымды пайдалану қағидалары мен ережелерін, сондай-ақ экологиялық сананы қарастырады. Білу: қоршаған ортаны қорғаудың теориялық негіздері; - қоршаған ортаның әртүрлі объектілеріндегі (гидросфера, атмосфера және топырақ) және экожүйелердегі негізгі антропогендік-шартты теріс процестер; - өсімдіктер мен жануарлар дүниесін қорғау, олардың биоалуантүрлілігі мен өнімділігін сақтау принциптері мен әдістері; - ластануды және қоршаған ортаға антропогендік әсердің басқа түрлерін болдырмау жөніндегі негізгі іс-шаралар сәрсенбі. Меңгеру: алған білімдерін қоршаған ортаны қорғау және табиғи ресурстарды ұтымды пайдалану үшін пайдалану; Дағды: қоршаған ортаны қорғаудың маңыздылығы және оны іс жүзінде жүзеге асыру әдістері туралы идеялар
--	--	--	--	--	--

**6B01510 География-тарих білім беру бағдарламасы бойынша таңдаулы пәндер
ТІЗІМІ**

Оқу мерзімі: Күндізгі - 4 жыл

Пәннің аталуы	Пәннің коды	Кредит	Семестр
Базалық пәндер			
Таңдау бойынша компонент 1			3
Ежелгі дүние тарихы	EDT 2214	5	
Антика тарихы	AT 2214	5	
Таңдау бойынша компонент 2			3
Ежелгі Қазақстан тарихы	EKT 2215	5	
Ежелгі Шығыс өркениеті	EShO2215	5	

Таңдау бойынша компонент 3			4
Ортағасырлар тарихы	OT 2216	5	
Ортағасырдағы Азия және Африка елдерінің тарихы	OAAET2216	5	
Таңдау бойынша компонент 4			4
Ортағасырдағы Қазақстан тарихы	OKT 2217	5	
Дәстүрлі қоғам тарихы	DKT2217	5	
Таңдау бойынша компонент 5			4
Картография топография негіздерімен	KTN2218	4	
Картография тарихы	KT2218	4	
Таңдау бойынша компонент 6			5
Қазақстанның жаңа заман тарихы	KZhZT3219	6	
Жаңа кезеңдегі Орталық Азия және Қазақстан	ZHOAK3219	6	
Таңдау бойынша компонент 7			5
Шығыс пен Батыс елдерінің жаңа заман тарихы	ShBEZhZT 3220	5	
Жаңа замандағы халықаралық қатынастар тарихы	ZhZHKT 3220	5	
Таңдау бойынша компонент 8			6
Критериалды бағалау және оқыту технологиялары	KBOT3221	5	
Білім беру процесіндегі сандық технологиялары	BBPST3221	5	
Таңдау бойынша компонент 9			6
Қазақстанның қазіргі заман тарихы	KKZT 3222	5	
Әлемдік қауымдастықтағы Қазақстан Республикасы	AKKR3222	5	
Таңдау бойынша компонент 10			6
Шығыс пен Батыстың қазіргі заман тарихы	ShBKZT 3223	5	
Қазіргі замандағы халықаралық қатынастар тарихы	KZHKT 3223	5	
Таңдау бойынша компонент 11			6
Қазақстанның физикалық географиясы	KFG 3224	5	
Қазақстан табиғатының зерттелу тарихы	KTZT 3224	5	
Таңдау бойынша компонент 12			7
Қазақстанның экономикалық және әлеуметтік географиясы	KEAG 4225	6	
Қазақстанның саяси және әлеуметтік географиясы	KSAG 4225	6	
Таңдау бойынша компонент 13			7
Тарихи география	TG4226	5	
Географиялық ашулар тарихы	GAT4226	5	
Таңдау бойынша компонент 14			7
Ғылыми зерттеу негіздері	GZN4227	5	
Ғылыми зерттеудің теориясы мен әдістемесі	GZTA4227	5	
Кәсіптендіру пәндері			
Таңдау бойынша компонент 1			4
Геология және геоморфология негіздері	GGN 2305	4	
Палеогеография	PG 2305	4	
Таңдау бойынша компонент 2			5
Материктер мен мұхиттардың физикалық географиясы	3306	5	
Метеорология климатология негіздермен	MKN 3306	5	
Таңдау бойынша компонент 3			6
Археология	Arh3307	5	

Қазақстанның археологиясы	KA3307	5	
Таңдау бойынша компонент 4			7
Туризм және өлкетану негіздері	TON3308	4	
Қазақстанның мемлекеттік қорықтары	KMK3308	4	
Таңдау бойынша компонент 5			7
Қосалқы тарихи пәндер	KTP4309	5	
Деректану және тарихнама	DT4309	5	
Таңдау бойынша компонент 6			7
Дүние жүзінің саяси, әлеуметтік және экономикалық географиясы	DZhSAG 4310	5	
Геоэкономика және саяси география негіздері	GSGN4310	5	
Таңдау бойынша компонент 7			8
Геоэкологиялық мониторинг	GM4311	4	
Урбоэкология	Urb 4311	4	
Таңдау бойынша компонент 8			8
Геоглобалистика және табиғатты пайдалану	GTP4312	3	
Қоршаған ортаны қорғау	KOK4312	3	